

ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಅಗತ್ಯಗಳು

ಮುಂದಿನ ಮಾರ್ಗ

ಸುಕನ್ಯಾ ಬೋಸ್

ಪ್ರಿಯಾಂತಾ ಘೋಷ್

ಅರವಿಂದ್ ಸರ್ಡಾನಾ

ಅಧ್ಯಾಯ 3

ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಅಗತ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಂದಾಜು

ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಧನಗಳ ಅಸಮಾನತೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲಿನ ತಲಾ ವೆಚ್ಚದ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಆಳವಾಗಿಯೇ ಬೇರೂರಿವೆ ಸತ್ಯಾಂಶಗಳು. ಸಿಎಜಿ (CAG- ಭಾರತದ ನಿಯಂತ್ರಕರು ಮತ್ತು ಮಹಾಲೇಖಪಾಲರು- Comptroller and Auditor General, 2011) ಗಮನಿಸಿದಂತೆ ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲಿನ ತಲಾ ವೆಚ್ಚವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಯ ಅರ್ಧದಷ್ಟಿದ್ದರೆ, ಪುದುಚೇರಿಯದು ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಟ್ಟದ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ 2.7 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ಒಂದು ರಾಜ್ಯವು ತಾನು ಮಾಡುವ ವಾಸ್ತವ ವೆಚ್ಚದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ನಮಗೆ ಬಹಿರಂಗ ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಚ್ಚಿಡುವುದೇ ಜಾಸ್ತಿ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ, ಸವಲತ್ತು ಪಡೆಯುವ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ (ನವೋದಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು, ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ) ರಾಜ್ಯಗಳ ದಾಖಲೆಯು ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ, ಬಡವ ಮತ್ತು ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಜನವರ್ಗದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ರಾಚುತ್ತವೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದ ರಾಜ್ಯಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಮಟ್ಟವನ್ನು ತಲುಪುವುದರಲ್ಲಿ ಮುಂದಿವೆ (ಫಿಲ್ಮರ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಿಚೆಟ್, 1988, ಮಜುಂದಾರ್ 2017ರಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಿಸಿತ). ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು ಎಂದರೆ (ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಮಾಂತ್ರಿಕ ನುಡಿಯ ಸಾರಾಂಶದಂತೆ), 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕೊಟ್ಟ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಗುವಿಗೂ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕು'.

ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕೊರತೆಯು— ಪ್ರತಿ ಶಾಲೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿ ಮಗುವನ್ನೂ - ಅಂತರವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಅದು ಆರ್ಥಿಕ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯೆಡೆಗೆ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ

ರಾಜ್ಯಗಳ (ಜಿಸಿಎಸ್, General Category States) ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳ (ಎಸ್‌ಸಿಎಸ್ Special Category States) ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಣಕಾಸಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ¹. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ರಾಜ್ಯಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಅನಾನುಕೂಲ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಇತರ ಹಣಕಾಸಿನ ಉತ್ತೇಜನಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾಗುತ್ತವೆ. ಕೇಂದ್ರದ ಸಹಾಯವು ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ - ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಲು ಸಾಧನವಾಗಿದೆ².

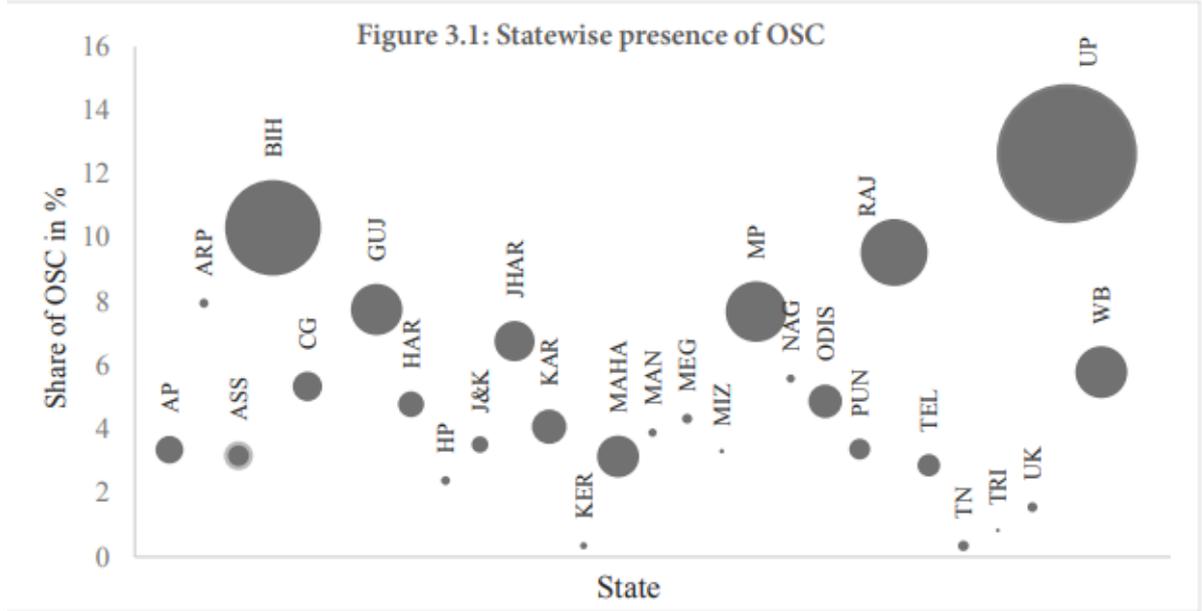
ಭೌತಿಕ ಅಗತ್ಯ

ಚಿತ್ರ 3.1 ರಾಜ್ಯವಾರು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ಚರಾಂಶಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ವರದಿ ಮಾಡಿರುವ ಫಲಿತಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ, ನಂತರ ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಿದ್ದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ದೆಹಲಿ ಮತ್ತು ಪುದುಚೇರಿ ಬರುತ್ತವೆ. ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಶಾಲೆಗಳ ಹಂಚಿಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳ ಇರುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಆ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ದಾಖಲಾತಿಯು ಬಿಹಾರ, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ, ಒಡಿಶಾ, ಛತ್ತೀಸ್ ಘಡ್, ಜಾರ್ಖಂಡ್ ಮತ್ತು ಸಾಕಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಗುಜರಾತ್ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ (Special Category States) ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾತಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ತ್ರಿಪುರಾ, ಸಿಕ್ಕಿಂ, ಅಸ್ಸಾಂ ಮತ್ತು ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿರುವ ದಕ್ಷಿಣದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಖಾಸಗಿ ಮತ್ತು ಅನುದಾನಿತ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿವೆ. ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಲಭ್ಯತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕೇರಳ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡು ಮುಂತಾದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾದುದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ನಂತರ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಯೋಗ್ಯ ಗುಣಮಟ್ಟವು ಕಳಪೆ ಮಟ್ಟದ ಖಾಸಗಿ ಪರ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಇಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವಿಫಲವಾಗಿರುವುದು ಮತ್ತು ಜನರು ಈ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು. ಇಂದಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶವನ್ನು, ಮಕ್ಕಳು ಈ ಶಾಲೆಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಹೊರಹೋಗುತ್ತಿರುವುದರ ಹಿಂದಿನ ಚಲನಶೀಲತೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು (ಹಿಲ್ ಮತ್ತು ಇತರರು).

¹ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕೊರತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು 1960ರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳ (ಎಸ್ ಸಿ ಎಸ್ SCS) ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಯಿತು. ಎಸ್ ಸಿ ಎಸ್ ಗಳಲ್ಲಿ ಈಶಾನ್ಯ ಭಾರತದ ರಾಜ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಿಕ್ಕಿಂ, ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ, ಉತ್ತರಾಕಾಂಡ, ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರ ರಾಜ್ಯಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ.

² ಈ ಎಸ್ ಸಿ ಎಸ್ ಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳು ಈಗ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸೂಚ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿದ್ದು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶವು ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಜಿ (2015) ಗಮನಿಸಿರುವಂತೆ ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿರುವ ಅಧಿಕ ವೆಚ್ಚವು ಸಾಮಾಜಿಕ - ಆರ್ಥಿಕ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಿ, ಬಡತನವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಹೋಗದಂತೆ ತಡೆಯಲು ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ.

Source: NSSO 2014-15.

Note: The position of the circles indicates the percentage of children in the population in the age group 6-13+ who are out of school in each state, whereas the size of the circles shows the relative share of the State in the total pool of OSC in India.

(ಚಿತ್ರ 1 : ಇಲ್ಲಿರುವ ವೃತ್ತಗಳ ಸ್ಥಾನವು 6-13+ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಶೇಕಡಾವಾರನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅದೇ ವೇಳೆ ವೃತ್ತದ ಗಾತ್ರವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾಜ್ಯದ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಪಾಲನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.)

ಕೋಷ್ಟಕ 3.1 ರಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಯೋಮಾನದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಇಳಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿರುವ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರದ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ನಂತರ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳು ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಂಬಂಧಿತ ವಯೋಮಾನದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣವು “ಹೊರಗಿಡುವಿಕೆ”ಯ ಅಳತೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ “ಹೊರಗಿಡುವಿಕೆ”ಯ ಅನುಭವದ ಏಕಮಾತ್ರ ಸ್ವರೂಪ ಇದಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕುಟುಂಬ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ- ಯ (National Family Health Survey) (1992-93) ಪ್ರಕಾರ ಅರವತ್ತು ದಶಲಕ್ಷ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿಡಿದ್ದರು. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಈ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಮುಖವಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಚೇರಿ 2014-15 ರ (National Sample Survey Office, 2014-15) ಪ್ರಕಾರ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಯೋಮಾನದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 7.1 ರಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿಡಿದ್ದಾರೆ, ಅಂದರೆ ಸರಿಸುಮಾರು ಹದಿನೈದು ದಶಲಕ್ಷ ಮಕ್ಕಳು.

ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣವು ಹೀಗಿದೆ: ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು (13%), ನಂತರ ಬಿಹಾರ (10%), ರಾಜಸ್ಥಾನ (10%), ಗುಜರಾತ್ (8%) ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ (8%) ಮತ್ತು ಜಾರ್ಖಂಡ್ (7%). ಗುಜರಾತ್ ಒಂದು ಹಿಂದುಳಿದ ರಾಜ್ಯ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿರುವ ಈ ಪ್ರಮಾಣವು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸರಾಸರಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣವು ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದರೂ ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ನಾಗಾಲ್ಯಾಂಡ್ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಸ್ತಿ ಇದೆ. ಇದು ಸೂಚಿಸುವುದೆಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕತೆ ಇನ್ನೂ ದೂರವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು. ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ, ಬಿಹಾರ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನ ಈ ಮೂರು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಮಾಣವು ಭಾರತದ ಶೇಕಡಾ 60 ರಷ್ಟಿದ್ದು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಯಾಮವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರ 1 ರಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಸಾರಾಂಶಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 3.1: ಆರಂಭಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಶಾಲಾ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳು (ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳು)

	ಉ ಪ್ರ	ಬಿಹಾ	ರಾಜಾ	ಗುಜ	ಮ ಪ್ರ	ಜಾರ್ಖ	ಪೆ ಬಂ
ಒಟ್ಟು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಸಂಖ್ಯೆ	65.7	90.2	65.4	76.6	80.1	85.2	88.7
ಶಾಲೆಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅನುದಾನಿತ ಶಾಲೆಗಳು	3.3	0.2	0.0	1.8	0.6	2.4	0.3

ದಾಖಲಾತಿ

ಒಟ್ಟು ದಾಖಲಾತಿಯಲ್ಲಿ ಸರಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ(GS) ಶೇಕಡಾವಾರು ದಾಖಲಾತಿ	45.4	91.8	50.4	63.5	61.7	72.0	86.4
ASsಗಳಲ್ಲಿ (ಅನುದಾನಿತ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ದಾಖಲಾತಿಯ ಶೇಕಡಾವಾರು ದಾಖಲಾತಿ)	6.0	0.3	0.0	2.7	0.8	4.4	0.4
ಒಟ್ಟು ದಾಖಲಾತಿಯಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದ ಪಾಲು	14.3	16.5	4.8	4.6	6.1	3.8	8.6

ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳು

ಆ ವಯೋಮಾನದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಶೇಕಡಾವಾರು	12.6	10.3	9.5	7.7	7.7	6.8	5.8
ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದ ಪಾಲು	35.3	17.5	8.6	5.1	7.1	3.1	5.2

ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಕ್ಕಳು

GS & A ನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಶೇಕಡಾವಾರು	1.2	0.9	1.5	1.3	1.5	1.3	1.4
--	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳು

GS &Aನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ದಾಖಲಾತಿ	2.8	1.0	0.8	2.3	2.4	1.2	2.8
---	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು

ಹಾಲೀ ಇರುವ ಕೊಠಡಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕೊಠಡಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	8.1	75.1	15.6	10.9	9.1	12.4	25.5
ಹಾಲೀ ಇರುವ ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊಠಡಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮು.ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊಠಡಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	13.0	232.1	68.2	276.4	127.4	80.4	357.3
ಹಾಲೀ ಇರುವ ಕೊಠಡಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಕೊ.ಸಂ.ಯ ಶೇಕಡಾವಾರು	22.6	5.9	15.4	12.6	21.5	18.9	16.3
ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲೀ ಇರುವ ಕೊಠಡಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಿಪೇರಿಯ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕೊ.ಸಂ.ಯ ಶೇಕಡಾವಾರು	21.5	22.2	25.6	16.8	23.3	12.8	23.0

ಶಿಕ್ಷಕರು - ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅನುದಾನಿತ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ (GS &A)*

GS &Aನಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರತೆಯಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಶೇಕಡಾವಾರು ಸಂಖ್ಯೆ		30.0	52.8	22.2	21.9	27.0	43.6	18.1
---	--	------	------	------	------	------	------	------

ಮೂಲ: ಡಿಐಸಿಇ 2015-16 ಮತ್ತು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಅಂದಾಜು 2014.

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ

*ದಾಖಲಾಗಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪ್ರಮಾಣ

**ಅಖಿಲ ಭಾರತವು 5 ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರೀಯ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಚಂಡಿಫರ್ ಒಡಿಶಾ ಹರಿಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಜಾಬ್ ಆಂ ಪ್ರ ಮ ರಾ ತೆಲಂಗಾ ಕೇರಳ ತ ನಾ ಗೋವಾ

CG	ODIS	HAR	KAR	PUN	AP	MAHA	TEL	KER	TN	GOA
87.4	84.7	65.2	68.4	67.3	73.9	64.1	70.2	27.7	64.9	60.1
0.8	7.0	1.0	9.6	1.6	3.7	20.8	1.7	42.3	14.6	29.4
73.0	79.2	43.9	50.4	44.2	55.4	36.6	44.3	21.1	40.0	16.9
1.4	4.5	1.6	11.5	3.3	3.4	38.3	2.3	41.1	20.2	65.3
2.5	4.1	1.3	4.0	1.4	2.5	9.2	1.8	1.9	4.3	0.1
5.3	4.9	4.8	4.1	3.4	3.4	3.1	2.9	0.3	0.3	0.0
1.7	2.2	1.3	2.3	0.8	1.5	3.4	1.0	0.1	0.2	0.0
2.0	1.9	1.6	1.7	4.2	2.1	2.0	2.2	4.0	2.4	2.4
4.1	9.4	0.3	1.8	0.4	5.5	4.4	9.8	0.8	1.3	1.2
11.0	21.7	8.3	9.6	9.4	15.2	10.9	13.7	4.1	8.0	12.4
120.4	202.8	76.4	198.7	86.5	494.9	55.1	328.2	57.6	175.7	377.2
16.3	11.5	25.1	16.5	16.7	13.7	8.4	16.0	30.1	15.4	13.0
24.3	27.0	21.0	25.8	16.0	27.8	17.2	30.2	25.7	14.0	20.0
8.8	22.7	8.1	31.9	12.2	11.4	25.2	16.3	0.0	13.0	19.7

ಕೋಷ್ಟಕ 3.1 ಆರಂಭಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಶಾಲಾ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳು (ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು)

ಶಾಲೆಗಳು	ಅರುಣಾಪ್ರ	ನಾಲ್ಯಾಂಡ್	ಮೇಘಾಲಯ	ಮಣಿಪುರ	ಜ&ಕಾ
ಒಟ್ಟು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಸಂಖ್ಯೆ	84.8	73.5	58.3	67.7	81.4
ಶಾಲೆಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ASs	1.6	0.0	27.0	11.7	0.0

ದಾಖಲಾತಿ

ಒಟ್ಟು ದಾಖಲಾತಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾವಾರು ದಾಖಲಾತಿ	69.9	46.4	48.1	36.3	53.9
ASs ಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ದಾಖಲಾತಿಯ ಶೇಕಡಾವಾರು ದಾಖಲಾತಿ	4.7	0.0	31.4	6.5	0.0
ಒಟ್ಟು ದಾಖಲಾತಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಪಾಲು	0.2	0.1	0.5	0.2	0.8

ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳು

ಆ ವಯೋಮಾನದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಶೇಕಡಾವಾರು	8.0	5.6	4.3	3.9	3.5
ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಪಾಲು	0.2	0.1	0.2	0.1	0.5

ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಕ್ಕಳು

GS & A ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಧ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಶೇಕಡಾವಾರು	2.0	2.1	0.9	2.8	2.0
---	-----	-----	-----	-----	-----

ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳು

GS & Aನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಧ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ದಾಖಲಾತಿ	17.5	0.8	2.8	2.6	0.8
--	------	-----	-----	-----	-----

ಸರ್ಕಾರೀ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು

ಹಾಲೀ ಇರುವ ಕೊಠಡಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕೊಠಡಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	5.9	5.6	12.0	5.2	13.6
ಹಾಲೀ ಇರುವ ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊಠಡಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮು. ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊಠಡಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	325.7	161.2	1274.3	342.4	313.8
ಹಾಲೀ ಇರುವ ಕೊಠಡಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಕೊ. ಸಂ.ಯ ಶೇಕಡಾವಾರು	31.5	36.3	19.5	32.9	21.5
ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲೀ ಇರುವ ಕೊಠಡಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಿಪೇರಿಯ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕೊ. ಸಂ.ಯ ಶೇಕಡಾವಾರು	24.5	11.2	18.1	7.0	13.9

ಶಿಕ್ಷಕರು GS & A ನಲ್ಲಿ

GS &Aನಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರತೆಯಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಶೇಕಡಾವಾರು ಸಂಖ್ಯೆ	0.0	0.0	2.2	0.0	0.0
--	-----	-----	-----	-----	-----

ಮಿಜೋರಾಂ ಅಸ್ಸಾಂ ಹಿಮಾ ಪ್ರ ಸಿಕ್ಕಿಂ ಉತ್ತರ ತ್ರಿಪುರ ದೆಹಲಿ ಪುದುಚೇರಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ

MIZ	ASS	HP	SIK	UK	TRI	DEL	PUD	All-India**
73.7	76.0	85.1	67.0	73.7	88.9	48.3	57.4	73.7
2.5	6.0	0.0	0.2	2.3	1.0	4.5	4.6	5.1
51.5	75.5	59.6	67.1	42.5	81.2	53.3	26.7	59.3
3.5	5.1	0.0	1.9	4.0	2.8	3.4	12.7	7.8
0.1	3.4	0.4	0.1	0.6	0.4	1.3	0.1	
3.3	3.2	2.4	2.2	1.6	0.8	5.2	1.0	7.1
0.0	1.2	0.2	0.0	0.2	0.0	0.9	0.0	
5.5	1.6	1.6	1.1	1.0	0.7	0.8	1.2	1.6
0.3	0.2	0.7	5.0	1.5	1.1	0.0	2.7	2.7
10.7	20.5	3.7	1.2	6.1	17.4	25.1	2.6	18.0
322.4	434.9	148.2	95.7	41.3	230.1	3.8	46.9	116.8
26.5	15.3	27.5	42.1	14.9	24.2	12.5	30.7	16.6
3.6	33.2	26.3	30.0	42.0	33.8	6.4	6.6	22.2
0.0	0.0	0.0	0.0	16.3	0.0	11.9	0.0	25.1

ಮೂಲ: ಡಿಐಸಿಇ 2015-16 ಮತ್ತು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಅಂದಾಜು 2014.

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ

*ದಾಖಲಾಗಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪ್ರಮಾಣ

**ಅಖಿಲ ಭಾರತವು 5 ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರೀಯ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 3.2: ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ (ವರ್ಗ) ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆ

ವರ್ಗಗಳು	ವಲಯ		ಲಿಂಗ		ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪು				ವೃತ್ತಿ				ಧರ್ಮ		
	ಗ್ರಾಮೀಣ	ನಗರ	ಪುಲ್ಲಿಂಗ	ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ	ಎಸ್ ಟಿ	ಎಸ್ ಸಿ	ಒಬಿಸಿ	ಇತರೆ	ಸ್ವಲ್ಪದ್ಯೋಗ	ನಿಯತವೇತನ	ಅನಿಯತಕೆಲಸ	ಇತರೆ	ಹಿಂದೂ	ಮುಸ್ಲಿಂ	ಇತರೆ
ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ವಿತರಣೆ	80	20	48	52	16	23	46	16	46	11	40	4	68	31	2
ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪಾಲ	75	25	54	46	11	20	45	24	52	16	28	4	79	17	4

ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆ (composition)ಯು ಸೂಚಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ, ಇಂತಹ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅನುಪಾತದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮಕ್ಕಳು, ಸಮಾಜದ ಅಂಚಿನ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮಕ್ಕಳು, ಎಸ್ ಸಿ, ಎಸ್ ಟಿ ಮಕ್ಕಳು, ಹಾಗೂ ಹುಡುಗಿಯರು ಇರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ (ಕೋಷ್ಟಕ 3.2). ಇಂತಹ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಮಕ್ಕಳು ಅನಿಯತ/ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ (casual labor) ಕುಟುಂಬಗಳಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದಾಗ ಇಂತಹವರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 31 ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಕ್ಕಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಮಕ್ಕಳ ವಿತರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಂತೀಯ ಸಂರಚನೆಯಿಂದ ಪಕ್ಕಕ್ಕಿರಿಸಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯ ತೀವ್ರತೆ ಹಾಗೂ ಈ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವ ಸವಾಲುಗಳು ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯು ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಮತ್ತು ಅಂಚಿನ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ದಾಖಲಾತಿಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿದರೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವು ಸರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅನುದಾನಿತ ಶಾಲೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ತಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಕ್ಕಳ ದಾಖಲಾತಿಯ ಪ್ರಮಾಣವು ಬಿಹಾರ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 1 ಆಗಿದ್ದರೆ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಮಾಣವು ಶೇಕಡಾ 4 ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ರಾಜ್ಯಗಳು (ಕೋಷ್ಟಕ 3.1 ರ ಪ್ರಾರಂಭದ ಕಲಮಗಳಲ್ಲಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳು) ಶಾಲೆಯಿಂದ

ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ದಾಖಲಾತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಕೆಯು ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ದಾಖಲಾತಿಯ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಶಾಲಾ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುವ ಸೌಲಭ್ಯವು ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ರಾಜ್ಯಗಳು ಅಂಚಿನ ಗುಂಪುಗಳ/ಸಮುದಾಯಗಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಸತಿ ಶಾಲಾ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಹಣ ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡಿವೆ. ತೆಲಂಗಾಣ, ಒಡಿಶಾ, ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಛತ್ತೀಸ್‌ಘಡ್ , ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಸಿಕ್ಕಿಂ ರಾಜ್ಯಗಳ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳ ದಾಖಲಾತಿಯಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಹೆಚ್ಚಳ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಕೊಠಡಿಗಳು ಇರುವಂತೆ ಕೊಠಡಿಗಳ ಕೊರತೆಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ವರದಿಯು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ದಾಖಲಾತಿಯಿರುವುದರಿಂದ ಖಾಲಿ ಕೊಠಡಿಗಳಿರುವುದರ ಒಂದು ಪಾರ್ಶ್ವ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀಡುತ್ತದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೊಠಡಿಗಳ ಕೊರತೆಯು, ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 4 ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದರೆ, ಪೂರ್ವದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಾಧವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಕೊರತೆ ತೀವ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಸರಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕೊರತೆಯು ಹಾಲಿ ಇರುವ ಕೊಠಡಿಗಳ ಶೇಕಡಾ 75 ರಷ್ಟಿದೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ, ಒಡಿಶಾ ಮತ್ತು ಅಸ್ಸಾಂ ರಾಜ್ಯಗಳು ಕೊಠಡಿಗಳ ಕೊರತೆ ಇರುವ ಇತರ ಮೂರು ರಾಜ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಮತ್ತೊಂದು ದೆಹಲಿ; ಇಲ್ಲಿರುವ ಕೊರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣವು ಹಾಲಿ ಇರುವ ಕೊಠಡಿಗಳ ಶೇಕಡಾ 25 ರಷ್ಟಿದೆ. ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ನಗರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬೇಡಿಕೆಗೆ (ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ) ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊಠಡಿಯ ಕೊರತೆಯು ಹಾಲಿ ಇರುವ ಕೊಠಡಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡಾ 100 ರಷ್ಟಿದೆ.

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿರುವ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊಠಡಿಯ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವಾಗಿವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಈ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿರುವ ಉದ್ದೇಶ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಬಹುದು ಎಂದು ಮಾಪನ ಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ. ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನೂ ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ ಈ ಕೊರತೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತವಿರುವ ಕೊಠಡಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡಾ 95 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಕೊರತೆ

ಡೈಸ್ (DISE-District Information System for Education) 2015 -16 ರ ದತ್ತಾಂಶವು ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ತರಗತಿ ಕೋಣೆಗಳ ಕೊರತೆಯು ಗಾಬರಿಯುಂಟು ಮಾಡುವಷ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 10 ರಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಶೇಕಡಾ ಒಂದರಷ್ಟು ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡಗಳು ನಿರ್ಮಾಣ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ. ತರಗತಿ ಕೋಣೆಗಳೇ ಇಲ್ಲದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿರುವ (ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದಿರುವ) ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು, ಒಟ್ಟು ದಾಖಲಾಗಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡಾ 5 ರಷ್ಟು. ಅಂದರೆ 11.3 ಲಕ್ಷವಿದೆ. ಹನ್ನೊಂದು ಲಕ್ಷ ಮಕ್ಕಳು ತೆರೆದ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಶಾಲೆಗೆ ಗೈರು ಹಾಜರಾಗುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಶೇಕಡಾ 80 ರಷ್ಟು ಇಂತಹ ಶಾಲೆಗಳು 2010 ಕ್ಕೂ ಮೊದಲೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದಂದಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯ ಕಳೆದುಹೋಗಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಎರಡಾದರೂ ಕೊಠಡಿಗಳು ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಶೇಕಡಾ 3.1 ರಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಂದು ಕೊಠಡಿ ಇದೆ. ತರಗತಿ ಕೋಣೆಗಳ ಕೊರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣವು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಸರಾಸರಿ ಸಂಖ್ಯೆಯು 466 ಆದರೆ, ಕಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಸರಾಸರಿ ಸಂಖ್ಯೆಯು 167 ಆಗಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 58 ರಷ್ಟು ಕೇವಲ ಕಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಶೇಕಡಾ 41 ರಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳು ಕಿರಿಯ, ಹಿರಿಯ ಎರಡನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಾಗಿದ್ದು, ಕೇವಲ ಶೇಕಡಾ 1 ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಕೇವಲ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಾಗಿವೆ. ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತ ಅಳತೆಯ ತರಗತಿಗಳಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸವಾಲೇ ಆಗಿದೆ.

ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಇರುವಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲವೂ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿರದಿರಬಹುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲಭ್ಯವಿರುವ ತರಗತಿ ಕೋಣೆಗಳಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಅಥವಾ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ದುರಸ್ತಿಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಈ ಅಗತ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹರಡಿದೆ. ಉತ್ತರಾಖಂಡ್, ತ್ರಿಪುರ, ಅಸ್ಸಾಂ, ಸಿಕ್ಕಿಂ, ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಶೇಷವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದುರಸ್ತಿಯ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ತರಗತಿ ಕೋಣೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಬಹಳವಾಗಿದೆ. ಉಳಿದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ದುರಸ್ತಿಯ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ತರಗತಿ ಕೋಣೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ. ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಐದನೇ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ತರಗತಿ ಕೋಣೆಗಳಿಗೆ ದುರಸ್ತಿಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಮಹಾಲೇಖಪಾಲರ (CAG (2017) ಪರಿವೀಕ್ಷಣಾ ವರದಿಯು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಬಹುದಾದ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಕರ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ದೋಷಗಳ ಬಗೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿದೆ. ಅದು ಗುರುತಿಸಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಹೀಗಿವೆ: ಬಿರುಕು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಕಂಬಗಳು, ಸೋರುವ ಮಾಳಿಗೆ, ಶಿಥಿಲವಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಿಲ್ಲದ ಕಟ್ಟಡಗಳು, ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ರಚನೆಗಳು, ಯೋಗ್ಯತಾ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ಪಡೆಯದ ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಶಾಲಾ ಆವರಣವನ್ನು ಅನಧಿಕೃತವಾಗಿ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ದನಗಳ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಾಗಿ ಬಳಸಿರುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇತರೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಕೊರತೆ ಇದೆ (ಅನುಬಂಧ: ಕೋಷ್ಟಕ 1.1 ನೋಡಿ). ಇಡೀ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಶೇಕಡಾ 45 ರಷ್ಟು ಸರಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ದೈಹಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ಆಟದ ಮೈದಾನಗಳು ಇಲ್ಲ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಅಂತಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿ ಇರುವುದು ಪಂಜಾಬ್ ನಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 1 ರಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಟದ ಮೈದಾನಗಳ ಕೊರತೆ ಇದೆ. ಬಿಹಾರ, ರಾಜಸ್ಥಾನ, ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ಮತ್ತು ಹಲವು ವಿಶೇಷವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳ ಭಾರೀ ಕೊರತೆ ಇದೆ. ಶಾಲಾ ಆವರಣದ ಗೋಡೆಗಳು, ಇಳಿಜಾರುಗಳು(ramps), ಅಡುಗೆ ಮನೆಗಳು, ಇವುಗಳ ಕೊರತೆಯೂ ಮಹತ್ತರವಾಗಿದ್ದು ಇವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ಅಗತ್ಯ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಳಿಜಾರುಗಳು ಇನ್ನೂ ರೂಢಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಕೊರತೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತ್ ನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 3 ರಷ್ಟಿದ್ದರೆ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 68 ರಷ್ಟಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಇಡೀ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಶೇಕಡಾ 44 ರಷ್ಟು ಸರಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲ. ಬಹುತೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳಿವೆ. ಕೇರಳ, ದೆಹಲಿ, ಗುಜರಾತ್, ತಮಿಳುನಾಡು, ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯಗಳು ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದು ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಮತ್ತು ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ. ಆದರೂ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ, ಬಿಹಾರ, ಜಾರ್ಖಂಡ್, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳು, ಈ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿವೆ.

3.2 ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ

ಅಗತ್ಯ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ವಿಚಾರಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಶಿಕ್ಷಕರ ಆಯ್ಕೆ, ನೇಮಕಾತಿ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಾನ ನೀಡಿಕೆ (posting) ವಿಷಯಗಳು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಂತಿವೆ. ಕೋಷ್ಟಕ 1.1 ರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಸಾಲು ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯವಾರು ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಇರುವ ಪ್ರಮಾಣವು ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 53 ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಜಾರ್ಖಂಡ್ ನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 44 ರಷ್ಟು ಇದ್ದು, ಭಾರೀ ಕೊರತೆಯಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ದಕ್ಷಿಣದ ರಾಜ್ಯಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ ಇದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಕೊರತೆ ಅಷ್ಟು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಶೇಷವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳು ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೊರತಾಗಿವೆ.

ಉತ್ತರಾಖಂಡ್ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೇಘಾಲಯವನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದರೆ, ಉಳಿದ ವಿಶೇಷವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳು ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು ಕಾಯಿದೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಇದೊಂದು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಅಂಶವಾಗಿದ್ದು ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ ವಿಶೇಷವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳ ಉತ್ತಮ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ

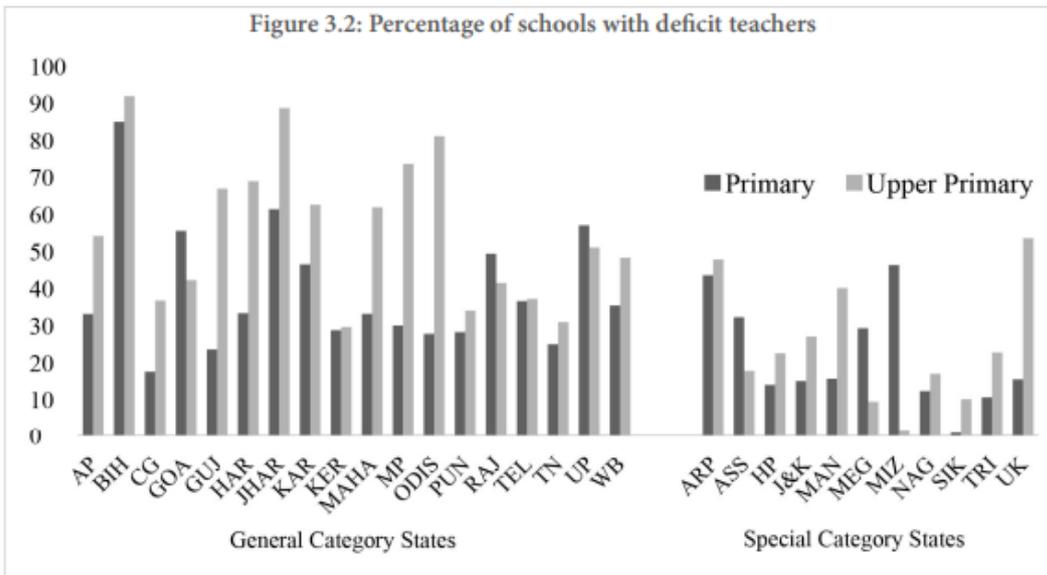
ತಾಳೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಭಾರೀ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ ಇರುವ ಉತ್ತರದ ರಾಜ್ಯಗಳ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಶೇಕಡಾವಾರು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇರುವ ರಾಜ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದಂತೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ - ಶಿಕ್ಷಕ ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ (PTR-Pupil Teacher Ratio) ಆಗುವ ಸುಧಾರಣೆಯು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಉಳಿಯುವಿಕೆಯ ಅಥವಾ ಹೊರನಡೆಯುವಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ನೇರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ವಿವಿಧ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ: ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಕೋಷ್ಟಕ ಅ 1.2 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಧದ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲೆರಡು ಕಾಲಮ್ ಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪೂರ್ಣಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಕಾಲಮ್ ಗಳು ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕ ಮತ್ತು ಅರೆ ಕಾಲಿಕ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಕೇರಳವನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆಯಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆಯಲ್ಲದೆ ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೊರತೆ ಇದೆ. ಬಿಹಾರ ಮತ್ತು ಜಾರ್ಖಂಡ್ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇಕಡಾ 93 ಮತ್ತು 85 ರಷ್ಟು ಕೊರತೆ ಇದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಶಾಲೆಯ ಆಡಳಿತ ಕಾರ್ಯಭಾರವನ್ನು ಇತರ ಶಿಕ್ಷಕರೇ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಶಾಲೆಗಳು ನಾಯಕತ್ವ ಮತ್ತು ಗುರಿ ನಿರ್ದೇಶನದ ಕೊರತೆಯನ್ನೂ ಎದುರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಒಂದು ಹಂತದವರೆಗೆ, ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರು ಪ್ರಥಮ ಹಂತದ ಉಸ್ತುವಾರಿ, ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯ ಬೆಂಬಲಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಶಾಲೆಗಳು ಇದರ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿವೆ ಎನ್ನುವುದೂ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನೂರು ಮಂದಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಅರೆ ಕಾಲಿಕ ಶಿಕ್ಷಕರಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ. ಬಹುತೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳು ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಕರಕುಶಲ ಶಿಕ್ಷಣ (work education), ಮತ್ತು ಕಲೆ/ಸಂಗೀತ ಬೋಧನೆಗಾಗಿ ಅರೆ ಕಾಲಿಕ ಬೋಧಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಣ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಮಿಜೋರಾಂ ಮತ್ತು ಮಣಿಪುರ ರಾಜ್ಯಗಳು ಒಂದು ಅಪವಾದವಾಗಿವೆ; ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅರೆ ಕಾಲಿಕ ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇಮಕಾತಿ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರರಷ್ಟಿದೆ. ತಮಿಳುನಾಡು ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅರೆ ಕಾಲಿಕ ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇಮಕಾತಿ ಶೇಕಡಾ 40 ರಿಂದ 50 ರಷ್ಟಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿರ್ದೇಶನವಿದ್ದರೂ, ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅರೆ ಕಾಲಿಕ ಬೋಧಕರ ನೇಮಕಾತಿಯು ಒಂದು ರೂಢಿಯಾಗಿಲ್ಲ.

ಶಾಲೆಗಳಾದ್ಯಂತ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ: ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಹಾಲೀ ಇರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಕಂಡುಬರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ 3.2 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವುದು ಒಟ್ಟಾರೆ ಕೊರತೆಯೇ ಹೊರತು, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕೊರತೆಯಾಗಲೀ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಕಾರದ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆಯಾಗಲೀ ಅಲ್ಲ. ಈ ವರದಿಯು ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಒಂದು ಶಾಲೆ ಅಥವಾ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಶಾಲೆ ಅಥವಾ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶದ ಹೆಚ್ಚು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ

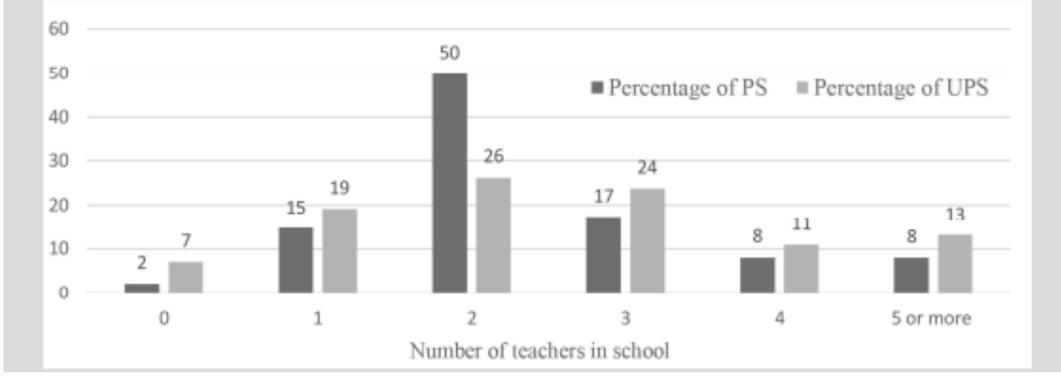
ಶಿಕ್ಷಕರ ಮರು ನಿಯೋಜನೆ ಒಂದು ನಿಜವಾದ ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯ ಭಾಗ 25(1) ಹೇಳುವುದೆಂದರೆ, “ಈ ಕಾಯ್ದೆಯು ಜಾರಿಯಾದ ಆರು ತಿಂಗಳುಗಳ ಒಳಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ - ಶಿಕ್ಷಕ ಅನುಪಾತವಿರುವಂತೆ ರಾಜ್ಯಗಳು ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತಗಳು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು” ಎಂದು. ಚಿತ್ರ 3.2 ಈ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ (ಅದರೊಂದಿಗೆ, ಅನುಬಂಧ: ಕೋಷ್ಟಕ ಎ3.3 ನ್ನು ನೋಡಿ). ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಅಸಮರ್ಪಕ ಹಂಚಿಕೆಯು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ ಇದ್ದರೆ ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೇರಳದಂತಹ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಸಾಕಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ (ಶೇಕಡಾ 29 ರಿಂದ 30 ರಷ್ಟು) ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯ ಸೂಚನೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ. ಎಂದರೆ ಒಟ್ಟಾರೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಇಲ್ಲದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ ಇರುವ ಶಾಲೆಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ ಗಣನೀಯವಿವಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ ಇರುವ ಶಾಲೆಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಉಲ್ಬಣವಾಗಿದೆ. ಅಗತ್ಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಮರು ಹಂಚಿಕೆ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮಾಡುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಪ್ರಮಾಣಕ (normative) ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವು ಅಸಮರ್ಪಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇರೆಯೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅನಮೃತೆಯು ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇಮಕಾತಿಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಮಾನದಂಡವಾಗುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರ 3.2 ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ ಇರುವ ಶಾಲೆಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ

Source: DISE 2015-16.

Figure 3.3: Distribution of GS&A in Madhya Pradesh by the number of teachers working (2015-16)

ಎತ್ತ ಸಾಗುವೆ ಶಿಕ್ಷಕರ ನಿಯಮಗಳು? ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ನಿದರ್ಶನ

ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮೂರು ಮಂದಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿರಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಭಾಷೆ, ಗಣಿತ ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯ ಈ ನಿಯಮವು ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಸಮತೋಲನಕ್ಕೆ, ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಬೋಧನೆ-ಕಲಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗೆ ಅಗತ್ಯ. ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ಬದಿಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 52 ರಷ್ಟು ಸರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅನುದಾನಿತ ಶಾಲೆಗಳು, ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠತಮ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುವ ಮೂರು ಮಂದಿ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನೂ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಶೇಕಡಾ 24ರಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳು ಮೂರು ಮಂದಿ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿವೆ (ಚಿತ್ರ 3.3). ಮೂರು ಮಂದಿ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿರುವ ಸರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅನುದಾನಿತ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 46 ರಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳು ಗಣಿತ ಅಥವಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಶೇಕಡಾ 49 ರಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ³. ಪೂರ್ಣಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೇ ಭರ್ತಿ ಮಾಡದಿರುವ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅರೆ ಕಾಲಿಕ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಹೊಂದುವ ಆಲೋಚನೆಯೇ ಇಲ್ಲ⁴.

ಚಿತ್ರ 3.3 ರಲ್ಲಿ ಸರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅನುದಾನಿತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸರಾಸರಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಎರಡು ಆಗಿದ್ದು, ಇದು ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸುವ ಕನಿಷ್ಠತಮ ಸಂಖ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಒಂದರಿಂದ ಐದನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಒಂದು ತರಗತಿಗೆ ಒಬ್ಬರು ಎಂಬ ಸೂಕ್ತ ಮಾನದಂಡದಿಂದ ಅಳೆದು ನೋಡಿದರೆ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶೇಕಡಾ ಎಂಟರಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳು ಈ ಮಾನದಂಡವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆ ಅಷ್ಟೆ.

ಇದಲ್ಲದೇ, ಈ ಕೊರತೆಗಳು ಒಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನಿರೀಕ್ಷವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಜನರ ಸಮಾಜೋ- ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಫಲಿಸುವ ಸ್ಥಳೀಯ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಅಂತರಗಳು ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತವೆ. ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಎರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ

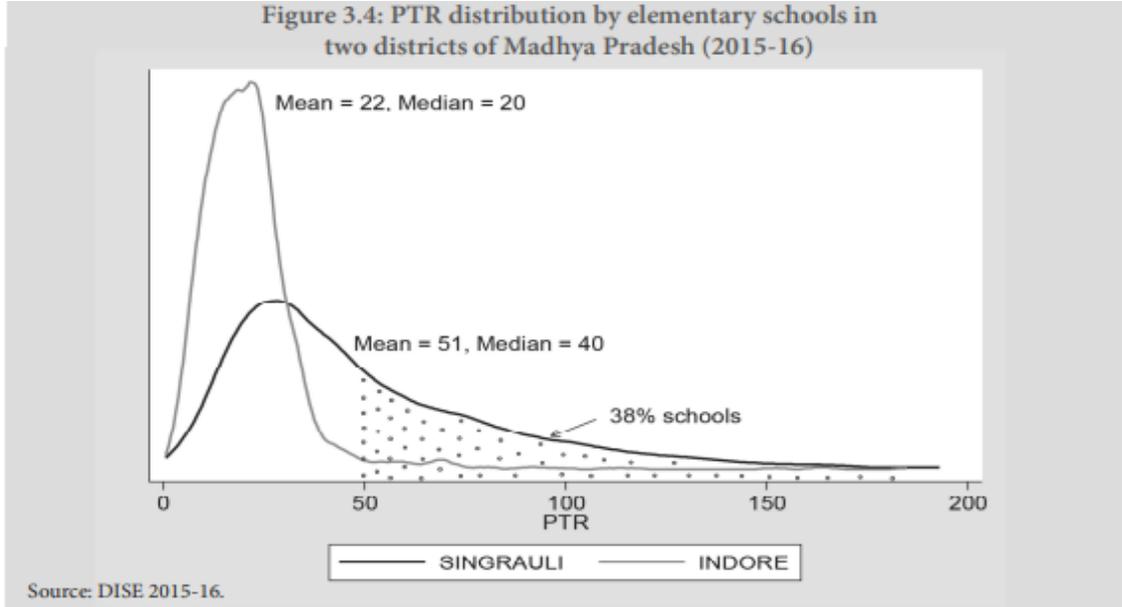
³ ಈ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವು DISE 2015-16 ಒದಗಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಅವರು ಕಲಿಸುವ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿರುತ್ತದೆ.

⁴ ಸತತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದ ಖಾಲಿ ಸ್ಥಾನಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ವೈಚಾರಿಕ ನಿಯೋಜನೆಯ ಕೊರತೆಯು CAG 2017 ವರದಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ಮೂರು ಶಿಕ್ಷಕರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಅಥವಾ ಇಬ್ಬರು ಶಿಕ್ಷಕರಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ನೋಡಿ: "ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ 1.23 ಲಕ್ಷ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ 41000 ಶಿಕ್ಷಕರ ಹುದ್ದೆಗಳು ಖಾಲಿ" ದಿವ್ಯಾ ರಾಜೇ ಭೋನ್ಸಲೆ, ಹಿಂದೂಸ್ತಾನ್ ಟೈಮ್ಸ್, ನವೆಂಬರ್ 16, 2016.

(ಸಿಂಗ್ರೌಲಿ ಮತ್ತು ಇಂದೋರ್) ದೊರೆಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ- ಶಿಕ್ಷಕ ಅನುಪಾತದ ಹೋಲಿಕೆಯು ಈ ಅನುಮಾನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ (ಚಿತ್ರ 3.4).

ಸಿಂಗ್ರೌಲಿಯು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಹಿಂದುಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆ⁵. ಇಂದೋರ್ ಹೆಚ್ಚು ಅಭ್ಯುದಯ ಕಂಡಿರುವ ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ. ಇಂದೋರ್ ನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ - ಶಿಕ್ಷಕ ಅನುಪಾತವು ಸರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅನುದಾನಿತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ 22:1 ಇದ್ದು ಅದರ ಮಧ್ಯಮ ಹಂತದಲ್ಲಿ 20:1 ಇದೆ. ಸಿಂಗ್ರೌಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ- ಶಿಕ್ಷಕ ಅನುಪಾತವು 40:1 ಇದ್ದು ಅದರ ಸರಾಸರಿಯು 51: 1 ಇದೆ. ಸಿಂಗ್ರೌಲಿಯ ಶಾಲಾ ದಾಖಲಾತಿಗಳ ಶೇಕಡಾ 53ರಷ್ಟನ್ನು ಆವರಿಸುವ ಶೇಕಡಾ 38 ರಷ್ಟು ಸರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅನುದಾನಿತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅನುಪಾತ 50:1. ಇದು, ಅಂಚೆಗೆ ಸರಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗಾಗಿ ಭಾರೀ ಬೇಡಿಕೆಯಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ, ಹಿಂದುಳಿದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ, ದಾರಿದ್ರ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾದ ಈ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ, ಪೋಷಕರ ಬೆಂಬಲವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರ ಮರು ಹಂಚಿಕೆ ಆಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾತು ದೇಶದ ಇತರ ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರ 3.4 ಸಿಂಗ್ರೌಲಿ, ಇಂದೋರ್ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ- ಶಿಕ್ಷಕ ಅನುಪಾತ (2015- 16)

⁵ ಸಿಂಗ್ರೌಲಿಯ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ60; ಎಸ್ ಟಿ (ಶೇ 33) ಮತ್ತು ಎಸ್ ಸಿ, (ಶೇ 13) ಜನಾಂಗಗಳು ಈ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜಿಲ್ಲೆಯ (ನಗರವಾಸಿಗಳು ಶೇ 9 ಮಾತ್ರ) ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿದೆ (ಜಿಲ್ಲಾ ಜನಗಣತಿ ಕೈಪಿಡಿ, 2011). ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಇಂದೋರ್ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಶೇ 81, ನಗರವಾಸಿಗಳು ಶೇ 74, ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯಗಳಾದ ಎಸ್ ಸಿ (17%) ಎಸ್ ಟಿ (7%) ಯ ಪ್ರಮಾಣ ಅಲ್ಪವಾಗಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಕರ ಇರುವಿಕೆಯಲ್ಲದೆ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕೆಯು ಇತರ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಎಂದರೆ, ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೌಶಲಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ವಿಷಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮತ್ತು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಶಿಕ್ಷಕರ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬಗೆಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕ. ವೃತ್ತಿನಿರತ ಶಿಕ್ಷಕರು ವಿವಿಧ ಪ್ರವೇಶಾತಿ ಹಂತಗಳು, ಬಹು ಹಂತದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಭಾಷಾ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರಬೇಕು (ಬಾತ್ರಾ, 2017). ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೌಶಲಯುತ ಹಾಗೂ ಸಂವೇದನಾಶೀಲ ಶಿಕ್ಷಕರು ಬೇಕಾಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಆ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ವೃತ್ತಿಪೂರ್ವ ಹಾಗೂ ವೃತ್ತಿನಿರತ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ತರಬೇತಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ವೃತ್ತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಹಾಲೀ ಇರುವ ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಡಿ. ಎಡ್. ಮತ್ತು ಬಿ. ಎಡ್. ನಂತಹ ವೃತ್ತಿಪರ ತರಬೇತಿ ಇಲ್ಲದವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಾಕಷ್ಟಿದೆ. ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲ್ಲದವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಶೇಕಡಾ 16 ರಷ್ಟಿದೆ. ಅಂದರೆ ಸುಮಾರಾಗಿ ಆರು ಮಂದಿ ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅರ್ಹತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ (ಅನುಬಂಧ- ಕೋಷ್ಟಕ ಎ 3.2 ನೋಡಿ). ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಅಂತಹ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಬಹುಪಾಲು ಹಿಂದುಳಿದ ಬಿಹಾರ, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ, ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ, ಜಾರ್ಖಂಡ್, ಒಡಿಶಾ ಮತ್ತು ಛತ್ತೀಸ್‌ಘಡ್‌ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ತರಬೇತಿಯಿಲ್ಲದ ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ, ಉತ್ತರಾಖಂಡ್ ಮತ್ತು ಮಿಜೋರಾಂ ಈ ಮೂರು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಇನ್ನುಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ವೃತ್ತಿಪರ ತರಬೇತಿ ಇಲ್ಲದ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಪಾರವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಕ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸಾಕಷ್ಟು ಇಲ್ಲದಿರುವುದೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ತರಬೇತಿ ಇಲ್ಲದ ಶಿಕ್ಷಕರು ಎಂದರೆ ಕಡಿಮೆ ವೇತನ ಮತ್ತು ವೇತನದ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಭಾಗ 3.4 ರಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಬಾತ್ರಾ (2017) ಅವರು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ದೇಶದ 556 ಡಯಟ್ ಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕ ತರಬೇತಿ ಹೊಂದಲು 37,000 ಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಶಿಕ್ಷಕ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಒಟ್ಟು 5,70,000 ಸ್ಥಾನಗಳ ಶೇಕಡಾ 6 ರಷ್ಟು ಆಗುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರ ಶಿಕ್ಷಣದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಂಡಳಿಯು ಎನ್ ಸಿ ಟಿ ಇ (NCTE- National Council of Teachers Education) 1,90,000 ಆರಂಭಿಕ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಕರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಐದನೇ ಒಂದು ಭಾಗವು ಡಯಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥ ಎಂದರೆ ಅಣಬೆಗಳಂತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಡಿಮೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಕರ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂದರೆ ಶೇಕಡಾ 79 ರಷ್ಟು ಆರಂಭಿಕ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಲಿ ಇರುವ ಡಯಟ್‌ಗಳು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಅವುಗಳು ತಮ್ಮ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ (ಅನುಬಂಧ ಕೋಷ್ಟಕ ಅ 3.2). ಮೇಲಿರುವ SCERT ಗಳು ಮತ್ತು ಮಂಡಳಿಯ ಹಂತದ BRC ಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕೊರತೆಯು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಳವಳಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಬಾತ್ರಾ (2017, ಪುಟ 137): “ನೇವಾ ಪೂರ್ವದ ಶಿಕ್ಷಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಒಂದು ಅಗಾಧ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸವಾಲುಗಳು ಇನ್ನೂ ಅಗಾಧವಾಗುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ

ಭಾರತದ ಯುವಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ಗುಣಮಟ್ಟ ಶಿಕ್ಷಣದ ತೋರಿಕೆಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನೂ ಸಹ ದುರ್ಲಭಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಂತೆ ಭೌತಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಪರಿೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಗಣನೀಯ ಕೊರತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಗಮನ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಸೂಚಕಗಳು 'ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಈಡೇರಿಸಲಾಗಿದೆ' ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಕ್ಕೆ ಸವಾಲಾಗುತ್ತವೆ. ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಒದಗಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಾವು ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯ ಬಗೆಗೆ ಚರ್ಚಿಸದೆ ಕಡ್ಡಾಯ ಲಭ್ಯತೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದಾಗ ಈ ಕೊರತೆಗಳು ಇಷ್ಟೊಂದು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರವೂ ಮುಂದುವರಿದಿವೆ ಎನ್ನುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿದೆ.

3.3 ಆರ್ಥಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳು

ಆರ್ಥಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಘಟಕವಾರು ಬೆಲೆಯನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿ ನಡೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಮೂಲಭೂತ ಭೌತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಕೊರತೆ (gaps in physical infrastructure) ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕೊರತೆಯ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಒಂದು ಎಣಿಸಬಹುದಾದ ಹಣಕಾಸಿನ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವನ್ನಾಗಿ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಭೌತಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಅಂದಾಜು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಹಂತಗಳನ್ನು ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 3.3 ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಗತ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಂದಾಜು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವನ್ನಾಗಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂದಾಜು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಗಳು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಮರ್ಪಕತೆಯ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅವು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಕೇಂದ್ರ ಫಲಿತಾಂಶಗಳಾಗಿವೆ. ಒಂದನೆಯ ಕಾಲಮ್ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರಮಾಣಕ (normative) ಅಂದಾಜು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಬಿಹಾರ ರಾಜ್ಯಗಳು ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಗತ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಈ ರಾಜ್ಯಗಳ ಬೃಹತ್ ಗಾತ್ರ, ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಈಗ ಇರುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತದೆ. 2015-16 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯವು 56,000 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಾದರೆ ಬಿಹಾರ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯವು 51,000 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಯಾಗಿದೆ. ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯದ ಇತರ ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳೆಂದರೆ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ, ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನ. ಈ ಅಂದಾಜಿನ ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿಯಲ್ಲಿ 400 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಗೋವಾ ರಾಜ್ಯವಿದೆ. ಈ ಮೊತ್ತವು ಎಲ್ಲಾ ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳ ಅಗತ್ಯದ ಮೊತ್ತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ. ಎರಡನೆಯ ಕಾಲಮ್ ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯದ ಅಡಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಪುನರಾವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುವ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಇತರೆ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನಾಗಿ

⁶ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯ ಜಾರಿಯ ಪರಿೀಕ್ಷಣೆಗೆ CAG ನಡೆಸಿರುವ ಪರಿಶೀಲನಾ ವರದಿಗಾಗಿ ಝಾ ಮತ್ತು ಪಾರ್ವತಿ (2014) ನೋಡಿ. ವಾರ್ಷಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ವರದಿಯು (Annual Status of Education Report) ಎರಡು ಭಿನ್ನ ಅನುದಾನಗಳ ಹಾಗೂ MDM ನ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ನೀಡುತ್ತದೆ.⁷ ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುವ ಪುನರಾವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮೂರನೆಯ ಕಾಲಮ್‌ನಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ವೆಚ್ಚ ಹಾಗೂ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅಗತ್ಯದ ಅನುಪಾತವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಕಾಲಮ್‌ನಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಕಾಲಮ್‌ಗಳಲ್ಲಿರುವ (5 ಮತ್ತು 7) ಚರಾಂಶಗಳು (variables) ಸರಕಾರಗಳು ಅಗತ್ಯವೆಚ್ಚವನ್ನು ಭರಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಈ ಸಾಧ್ಯತೆಯು ಸರಕಾರದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಸರಕಾರದ ಆದಾಯ ಸ್ವೀಕೃತಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯ ಕಾಲಮ್ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಜ್ಯವು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚದ ಬಗೆಗೆ ನೀಡುವ ಆದ್ಯತೆಯ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ 3.3 ರಲ್ಲಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಲಮ್ 6 ರಲ್ಲಿರುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದು ರಾಜ್ಯಗಳ ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾಗುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಷ್ಟಕ 3.3 ರ ಹಣಕಾಸಿನ ಅಂದಾಜನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

3.3.1 ಅಗತ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂರಚನೆ

ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಾಗುವ ಒಟ್ಟು ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಶೇ.85 ರಷ್ಟು ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ (ಕೋಷ್ಟಕ 3.3 ಕಾಲಮ್ 2). ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಕೊರತೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಇರುವ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ (ಉದಾ: ಬಿಹಾರ, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ) ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಾಗಿ ಘಟಕಾವಾರು ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದರಿಂದ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚಗಳ ಪಾಲು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಿದ ನಂತರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚದ ಬಹುಪಾಲು ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇತರ ಮುಖ್ಯ ವೆಚ್ಚದ ಬಾಬುಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೇ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನವೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಪಾಲು ಎಂದು ಆಗಾಗ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸರಕಾರದ ಬದ್ಧ ವೆಚ್ಚಗಳು, ವೇತನವೂ ಸೇರಿದಂತೆ, ಇತರ ವೆಚ್ಚಗಳ ಬಾಬುಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ನಿಗದಿತವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಮುಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ನಿರ್ಬಂಧವಿದ್ದು ಕಂದಾಯದ ಆದಾಯವು ಮಿತವಾಗಿದ್ದಾಗ, ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸಲು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ, ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾದ ವೆಚ್ಚದ ವಿವಿಧ ಬಾಬುಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣಕ ಅಥವಾ ನೀತಿರೂಪಕ ಯೋಜನೆಯು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರ 3.5 ರಲ್ಲಿ ಆಯ್ದ ರಾಜ್ಯಗಳ ಶಿಕ್ಷಕ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕೇತರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚದ ಸಂರಚನೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣಕ ಅಥವಾ ನೀತಿರೂಪಕ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವಾಗಿದ್ದು ವೆಚ್ಚದ ವಾಸ್ತವ ಸಂರಚನೆಯಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ನಾವು ಶಿಕ್ಷಕ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕೇತರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚದ ಬಾಬುಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕ ವಿನಿಯೋಗದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಶಿಕ್ಷಕರ ಬಾಬಿನ ವೆಚ್ಚವೆಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನಲ್ಲದೆ ಅವರ ವೃತ್ತಿಪರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ವೆಚ್ಚವೂ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಕೇತರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚದ ಪಾಲು ಸರಾಸರಿ ಶೇಕಡಾ 40 ರಷ್ಟಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

⁷ಈ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಲೆ (cost) ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯ (requirement) ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಸಮಾನಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯ ಎಂಬುದು ಒಟ್ಟು ಬೆಲೆಗೆ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ. ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅಗತ್ಯ ಎಂಬುದು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಬೆಲೆಗೆ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ.

(ಮಧ್ಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಛತ್ತೀಸ್ ಘಡ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕೇತರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚದ ಪಾಲಿ ಶೇಕಡಾ 41 ರಷ್ಟಿದ್ದು ಶಿಕ್ಷಕರ ಬಾಬಿನ ವೆಚ್ಚವು ಶೇಕಡಾ 5 9ರಷ್ಟು ಆಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ). ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಸರಿತೂಗಿಸಬೇಕಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕೇತರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚದ ಪಾಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಬಾಬಿನ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚೇ ಆಗುತ್ತದೆ (ಶಿಕ್ಷಕೇತರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚ: ಬಿಹಾರ ಶೇ52, ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ಶೇ50, ರಾಜಸ್ಥಾನ ಶೇ47). ಇದು ಶಾಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಹಾಗೂ ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಸೇರಿ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಹೋಲಿಸುವಾಗ ಆರ್ಥಿಕ ಅಗತ್ಯದ ಸಂರಚನೆಯು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕರಣದತ್ತ ಸಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಿದಂತೆ ಮತ್ತು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ತರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕರಣದ ಪಥ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದ ರಾಜ್ಯವೊಂದರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕೇತರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚದ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಅನುಪಾತವು ಶೇ 72:28 ಆಗಿರುತ್ತದೆ (ಉದಾ: ಕೇರಳ).

ಕೋಷ್ಟಕ 3.3 ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯ ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತವಿಕ ವೆಚ್ಚ

ರಾಜ್ಯದ ಹೆಸರು	ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯ (ಕೋಟಿ ರೂಗಳಲ್ಲಿ)	ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚದ ಶೇ. ಪ್ರಮಾಣ	ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚ (ರೂ).	ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯದ ಎದುರು ಪ್ರಸ್ತುತ ವೆಚ್ಚ (ಶೇ)	ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ (GSDP) ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯ (ಶೇ)	ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕಾದ (GSDP ಯ) ಹೆಚ್ಚುವರಿ (ಶೇ)	ಕಂದಾಯ ಸ್ವೀಕೃತಿ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕಾದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ (ಶೇ)	ಕಂದಾಯ ಸ್ವೀಕೃತಿಯ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ವಾಸ್ತವ ವೆಚ್ಚ (ಶೇ)
	1	2	3	4	5	6	7	8

ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳು

BIH	51345	74.8	16720	25.1	13.5	10.1	40.0	13.4
JHAR	12040	88.0	20270	37.9	5.2	3.2	18.4	11.2
ODIS	16606	84.5	25655	38.5	4.9	3.0	14.8	9.3
MP	26452	85.9	26028	45.7	4.9	2.6	13.6	11.4
WB	28516	82.2	20158	45.6	3.6	1.9	14.1	11.9
CG	10220	87.6	25826	52.3	3.9	1.9	10.6	11.6
UP	56166	87.7	22985	64.2	5.0	1.8	8.9	15.9
RAJ	22071	83.8	26869	49.8	3.3	1.6	11.0	11.0
AP	11383	84.4	27985	69.8	1.9	0.6	3.9	9.0
TEL	7758	85.4	27459	65.9	1.4	0.5	3.5	6.7
KAR	15658	90.7	26290	70.2	1.5	0.5	3.9	9.3
MAHA	29612	94.3	22660	74.3	1.5	0.4	4.1	11.9
GUJ	16656	90.8	23501	87.7	1.6	0.2	2.1	15.0
TN	13071	92.6	21356	90.2	1.1	0.1	1.0	9.1
GOA*	389	93.5	22468	163.9	0.7	0.0	0.0	7.5
HAR	4613	92.5	23367	118.9	1.0	0.0	0.0	11.5
KER	5522	98.0	21503	101.0	1.0	0.0	0.0	8.1
PUN*	4985	91.8	23410	102.5	1.3	0.0	0.0	12.3

ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳು

MEG	2810	68.3	30316	25	10.9	8	29.8	10.1
MAN	1342	74.0	43738	40	7	4	9.7	6.5
ASS	14656	79.2	25830	41	6	3.8	20	14.1
TRI	1969	78.1	31854	38	5.7	3.5	12.9	8.0
J&K	6245	69.5	41364	53	5	2	10.6	12.0
NAG	982	82.4	46599	61	5	1.9	4.8	7.5
ARP	1193	71.9	33629	70.8	5.9	1.7	3	8.0
MIZ	738	86.2	52384	70.3	4.8	1.4	3.3	7.8
SIK	486	90.2	59018	72.8	2.9	0.8	3.5	9.4
UK	3209	86.3	33512	71.8	1.8	0.5	4.3	10.8
HP	2748	84.3	39837	80.5	2.4	0.5	2.3	9.4

ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು

DEL*	3114	90.8	15690	135.8	0.6	0.0	-	-
PUD	219	96.9	31211	107.5	0.9	0.0	-	-

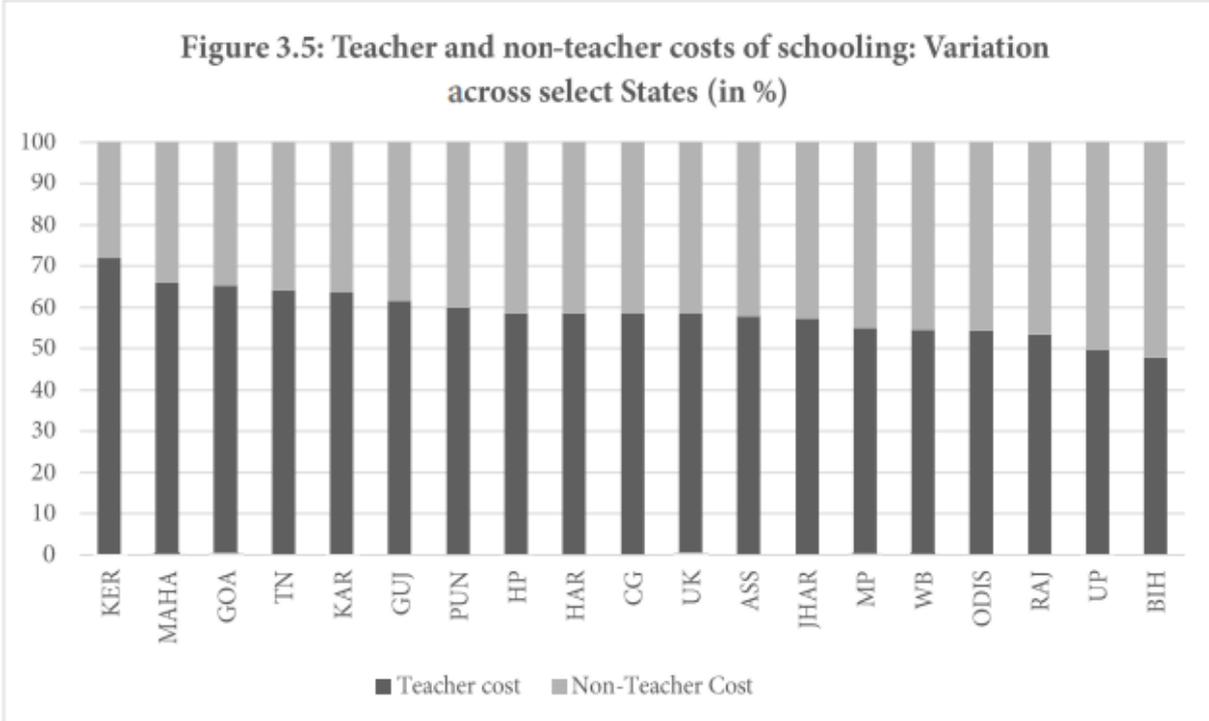
ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ

INDIA	377839	85	23198	57.8	2.7	1.2	-	-
-------	--------	----	-------	------	-----	-----	---	---

ಮೂಲ: DISE 2015-16 ಮತ್ತು NSSO 2014-15; ವಾಸ್ತವ ವೆಚ್ಚ: ಹಣಕಾಸು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮುಂಗಡ ಪತ್ರಗಳು; GSDP:CSO ಟಿಪ್ಪಣಿ: GSDP ಯ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕಡಿಮೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಈ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

*ಈ ರಾಜ್ಯಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಲು ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ತಗಲುವ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ದಾಖಲಾತಿ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಗುಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 3.5: ಶಿಕ್ಷಕ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕೇತರ ವೆಚ್ಚದ ಪಾಲು: ಆಯ್ದು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸ

ಮೂಲ: DISE 2015-16

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಶಿಕ್ಷಕರ ಮೇಲಿನ ವೆಚ್ಚವು ಅವರ ವೇತನ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಅವು ಮಾಡುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಇಳಿಕೆ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ

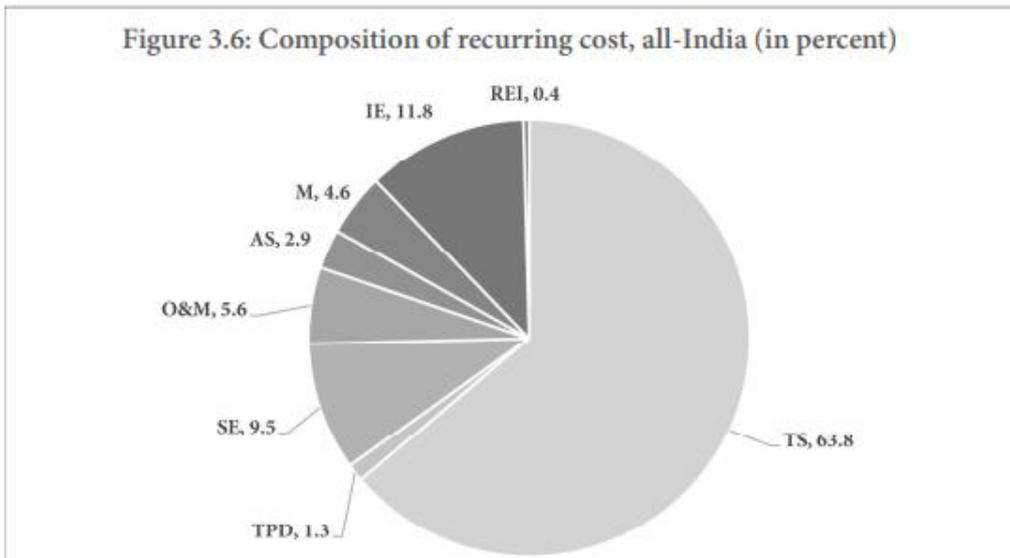
ಚಿತ್ರ 3. 6 ರಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿನ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚದ ಪ್ರಮಾಣಕ ಸಂರಚನೆಯನ್ನು (normative composition) ಉಪ ಬಾಬುಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯವಾರು ಚಿತ್ರಣವು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಕೋಷ್ಟಕ ಎ3.4 ರಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಪುನರಾವರ್ತಿತ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚವು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ಬಾಬುಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹಂತದ ಅಗತ್ಯಗಳು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ (Academic Support and Management)ದ ಬಗೆಗೆ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಶಾಲೆಗಳು, ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ, ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವುದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಗುಣಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆಂತರಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ (ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ) ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು (ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು) ನಡೆಸುವ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶೀಲನಾ ವೆಚ್ಚವು ಆಡಳಿತದ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರುತ್ತದೆ. ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಹಂತದ ಬಾಬುಗಳು ಸಮರ್ಪಕ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ನಾವು ಈ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚದ ಶೇಕಡಾ 7.5 ರಷ್ಟಾಗುತ್ತದೆಂದು ಪ್ರಮಾಣಕವಾಗಿ ಅಂದಾಜಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚದ ಉಳಿದ ಅಂಶಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶಾಲಾ ಹಂತದ ಬಾಬುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಶಿಕ್ಷಕ ಸಂಬಂಧಿ ವೆಚ್ಚವು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಭಾರೀ ಪ್ರಮಾಣದ್ದಾಗಿದ್ದು ಶಾಲಾ ಹಂತದ ವೆಚ್ಚದ ಬಹುಪಾಲನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು

ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚದ ಶೇಕಡಾ 65ರಷ್ಟಾಗಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನವು ಶೇಕಡಾ 63.8 ರಷ್ಟಾಗಿದ್ದು, ಉಳಿದದ್ದು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಳದ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವೃತ್ತಿಪರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ವೆಚ್ಚವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಳಾದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿಯೂಟ, ಸಮವಸ್ತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚವು ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚದ ಶೇಕಡಾ 10 ರಷ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ (operation and maintenance) ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚದ ಶೇಕಡಾ 5.6 ರಷ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛತೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಹಾಯಕರ ಖರ್ಚು, ಇತರ ಶಾಲಾ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಅನುದಾನ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಶಾಲೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಾಬುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಸಮನ್ವಯ ಶಿಕ್ಷಣ (inclusive education) ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಅಂಚೆಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳೂ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಈ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ಕಲಿಕಾ ಸಹಾಯಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ತೀವ್ರಪ್ರಮಾಣದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕಲಿಕೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ವಂಚಿತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ದೂರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ವಸತಿಶಾಲೆಗಳು, ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಕಾ ಸಮಾನತೆ ಸಾಧಿಸಲು ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ ಮುಂತಾದವು ಸೇರುತ್ತವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವೂ ಸೇರಿದೆ. ಸಮನ್ವಯ ಶಿಕ್ಷಣ ವೆಚ್ಚವು ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚದ ಶೇ. 12 ರಷ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಉದ್ದೇಶಿತ ಗುಂಪಿನ ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಸಮನ್ವಯ ಶಿಕ್ಷಣ ವೆಚ್ಚವು ರೂ. 3,384 ಆಗುತ್ತದೆ. ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳು ಈ ಗುಂಪಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಲಭಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅವರುಗಳು ಪ್ರತೀ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ತಗಲುವ ತಲಾ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾಲನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರ 3.6 ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಶಿಕ್ಷಣ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚದ ಶೇಕಡಾವಾರು ರಚನೆ

ಮೂಲ: DISE 2015-16

TS: ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನ; TPD: ಶಿಕ್ಷಕರ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ; SE: ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಳು O&M: ಕಾರ್ಯಚರಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ (ಇತರ ಅಂಶಗಳೂ ಸೇರಿ); AS: ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬೆಂಬಲ; M: ಆಡಳಿತ; IE: ಸಮನ್ವಯ ಶಿಕ್ಷಣ(ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ, ವಸತಿ ಶಾಲೆ, ಶಾಲೆಯಿಂದ

ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪೂರಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳುಮುಂತಾಗಿ; REI: reimbursement ಮರಳಿ ಪಡೆಯುವಿಕೆ.

ಸಮನ್ವಯ ಶಿಕ್ಷಣವು ಶಾಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕೆಲವು ಅನಾನುಕೂಲಗಳನ್ನು ತೊಡೆಯುವ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಆದರೂ ಅದಷ್ಟೇ ಸಾಕು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಂಚಿತ ಅಥವಾ ಹಿಂದುಳಿದ ಜನಾಂಗಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳು ಸಿಗುವಂತಾಗಲು ಏನು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅರಿಯಲು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಅಗತ್ಯ. ಅಮೆರಿಕಾ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯ ಮತ್ತು ಕರಿಯರ ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿಸಬೇಕಾದರೆ ಕರಿಯರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಬಿಳಿಯರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಿಂತ ತಲಾ ಹತ್ತುಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಬೆಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ರೋಮರ್ (2006) ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಮಜುಂದಾರ್ (2017) ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ನಾವೀಗಾಗಲೇ ಮಾಡಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣ ವೆಚ್ಚವು ನಾವು ಪಡೆದಿರುವ ಪ್ರಮಾಣಕ ಶಿಕ್ಷಣ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಹೋಲುತ್ತದೆ? ದುರದೃಷ್ಟವೆಂದರೆ ರಾಜ್ಯಗಳ ಬಜೆಟ್ ಸೂಚಿಸುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ನಾವು ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುವಂತಹ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಕಾರ್ಯವಿಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರೇ ಸಂಶೋಧಕರಿಗಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಸಂಶೋಧಕರ ತಂಡಕ್ಕಾಗಲೀ ಬಜೆಟ್‌ನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಲು ಅಪಾರ ಸಮಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಯತ್ನ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನವು ಅಸಾಧ್ಯವೇ ಸರಿ.

ಸಿಬಿಜಿಎ (CBGA 2016, Centre for Budget and Governance Accountability) ಎಂದರೆ ಬಜೆಟ್ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಹೊಣೆಗಾರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರವು ಹತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ರಾಜ್ಯಗಳ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಜೆಟ್ ನ ರಚನೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನ, ಶಿಕ್ಷಕರ ತರಬೇತಿ, ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಉಸ್ತುವಾರಿ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳು, ಶಾಲಾ ಅಗತ್ಯದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿಯೂಟಗಳನ್ನು (MDM) 2015-16 ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೋಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಜೆಟ್ ಅಂದಾಜು ಮತ್ತು ಪೂರಕ ಬಜೆಟ್ ಎರಡೂ ಸೇರಿವೆ. ನಾವು ಆರಂಭಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೋಲಿಸಲಾಗದು ಎನ್ನುವುದು ನಿಜವಾದರೂ ಸಹ, ಇಲ್ಲಿ ಸಿಬಿಜಿಎ ನೀಡುವ ಕೆಲವು ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾದವು. ಅದು ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಕರ ತರಬೇತಿಗಾಗಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿವೆ ಎಂದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ಮೊತ್ತ ಒಟ್ಟು ಹಂಚಿಕೆಯ ಶೇಕಡಾ 0.2 ರಿಂದ 0.6 ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಆಗಿದೆ. ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವಂಚಿತವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಘಟಕವೆಂದರೆ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಉಸ್ತುವಾರಿ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ, ಬಿಹಾರ ರಾಜ್ಯವು ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಜೆಟ್ ನ ಶೇ.22 ರಷ್ಟನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ (incentive) ಗಳಿಗಾಗಿ (ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಬರಲು ಮತ್ತು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಮಾಡಲು) ವ್ಯಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ, ಒಡಿಶಾ, ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಜಾರ್ಖಂಡ್ ರಾಜ್ಯಗಳೂ ಸಹ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಜೆಟ್ ನ ಶೇ.10 ರಷ್ಟನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳಿಗಾಗಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ

ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಬಜೆಟ್ ನ ಶೇ.5 ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಹಣವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳಿಗಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಇತರ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಇತರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳಿಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಹಣವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡುವುದು ಚಿಂತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ವಿಚಾರವೇ ಆಗಿದೆ. ಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶಗಳು ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಬಂದಾದ ಮೇಲೆ ಶಾಲೆಗಳ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆ ಹೆಚ್ಚು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಶಾಲೆಯೇ ಒಂದು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ ಶಕ್ತಿ. ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಶಾಲೆಯೇ ಒಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ, ಕಲಿಯುವ ವಾತಾವರಣವೇ ಉತ್ತಮವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ ನೀಡಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಮಾಣಕ ವೆಚ್ಚ ರಚನೆಯು ಸಮತೋಲನದ ಬಜೆಟ್ ನಿಗದಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

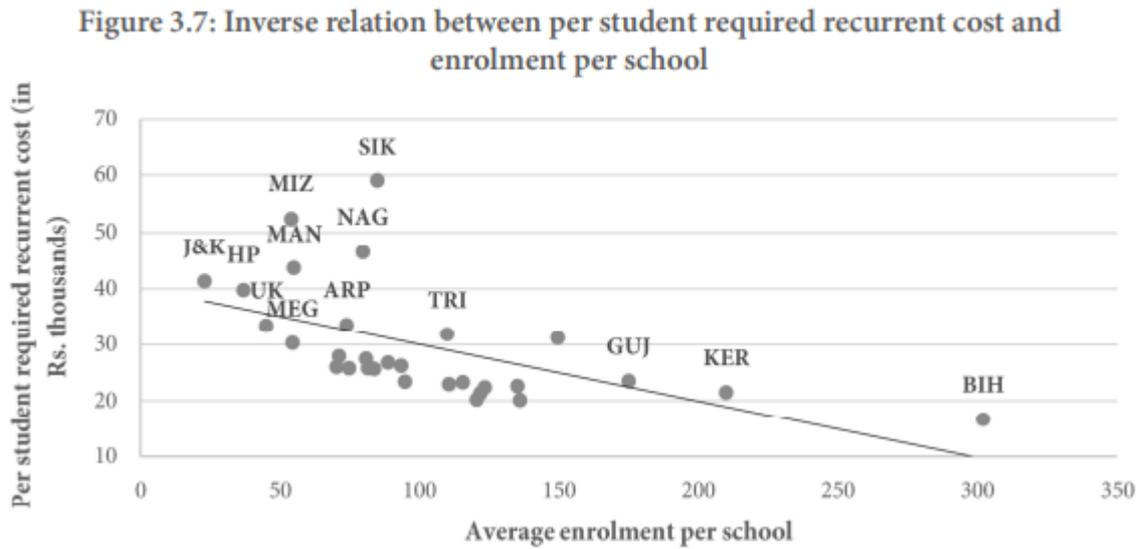
3.3.2 ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುವ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚ: ರಾಜ್ಯವಾರು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು

ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ತಲಾ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವಾಗ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚಕ್ಕಿಂತ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚವು ಪ್ರಸ್ತುತವಾದ ಚಿಂತಾಂಶವಾಗುತ್ತದೆ^೧. ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ದಾಖಲಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ದಾಖಲಾಗದೆ ಶಾಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದವರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ತಲಾ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚವು, ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಬಿಹಾರದ ರೂ 16,720 ರಿಂದ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ರೂ 27, 985 ರವರೆಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ (ಕೋಷ್ಟಕ 3.3 ರ ಕಾಲಮ್ 3). ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುವ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚ-ಪಿಎಸ್ ಆರ್ ಸಿ (PSRC, Per Student required Recurring Cost PSRC) ದಲ್ಲಿನ ಭಾರೀ ವ್ಯತ್ಯಾಸಕ್ಕೆ (ನಾವು ಹೋಲಿಸಬಲ್ಲ ಅಂಶಗಳ ವೆಚ್ಚವನ್ನೇ ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗಲೂ) ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಅಗತ್ಯವಾಗುವ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚದ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಘಟಕವೆಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನ. ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸರಾಸರಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಪಿಎಸ್ ಆರ್ ಸಿ ದಲ್ಲಿನ ಭಾರೀ ವ್ಯತ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ- ಶಿಕ್ಷಕ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಗತ್ಯ ಅನುಪಾತದ (Required Pupil Teacher Ratio- RPTR) ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸರಾಸರಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯಿದೆಯು ಪ್ರತಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿನ ದಾಖಲಾತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾನದಂಡವು ತಟಸ್ಥವಲ್ಲ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಜಾಸ್ತಿ ಇದ್ದಾಗ, ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಉಳಿತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಒಂದು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ 120 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿದ್ದರೆ ಪ್ರತಿ 30 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬರು ಶಿಕ್ಷಕರಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 200 ಇದ್ದರೆ 40 ಮಂದಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕರಿರಬೇಕು ಅಷ್ಟೆ. ಅಂದರೆ ಈ ನೀತಿಯು

^೧ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯು ಪ್ರಸ್ತುತ ದಾಖಲಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ, ಮುಂಬರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ತಲೆಮಾರಿಗೂ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವುದರಿಂದ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ತಲಾ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಿಲ್ಲ.

RPTR ನಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಭಾರೀ ಬೇಡಿಕೆಯಿದ್ದು ದಾಖಲಾತಿಗೆ ಒತ್ತಡವಿದ್ದಾಗ RPTR ನ ನಿಯಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾತಿಯು ಸಮ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. (ಚಿತ್ರ 3.7). ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ದಾಖಲಾತಿ ಇರುವ ಶಾಲೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಜಾಸ್ತಿ ಇದ್ದರೆ, ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುವ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ದಾಖಲಾತಿಯ ನಡುವಿನ ವಿಲೋಮ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರ 3.8 ರಲ್ಲಿ ಶಾಲಾ ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣದ ಎರಡು ಅಂತಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

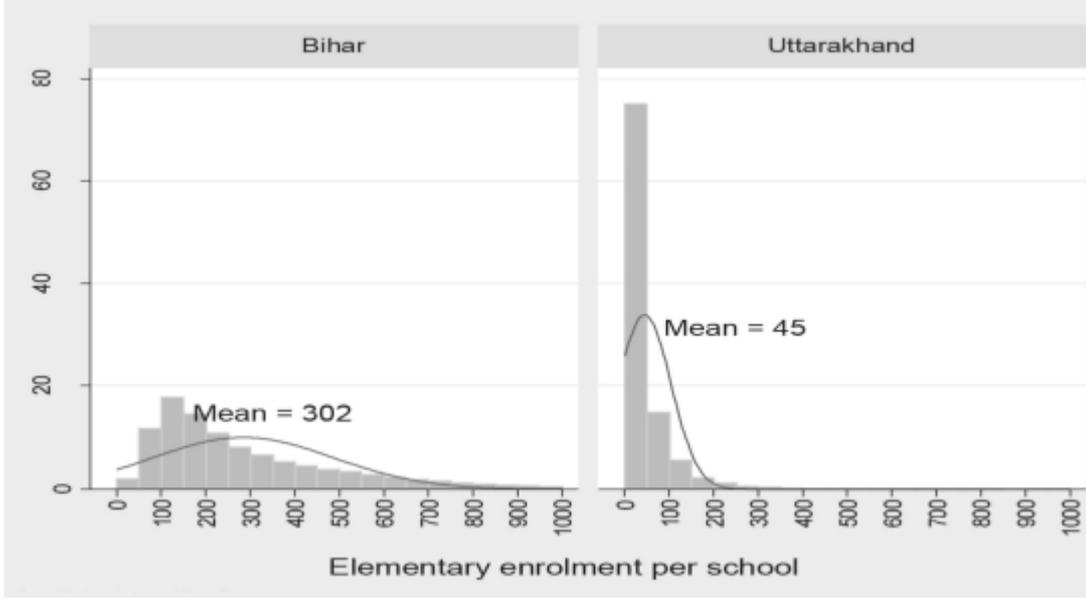
ಚಿತ್ರ 3.7: ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುವ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ದಾಖಲಾತಿಯ ನಡುವಿನ ವಿಲೋಮ ಸಂಬಂಧ

ಮೂಲ: DISE 2015-16

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ದೆಹಲಿಯು ಒಂದು ನಗರವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರತಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾತಿಯು 500 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಇರುವುದರಿಂದ ದೆಹಲಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿಲ್ಲ.

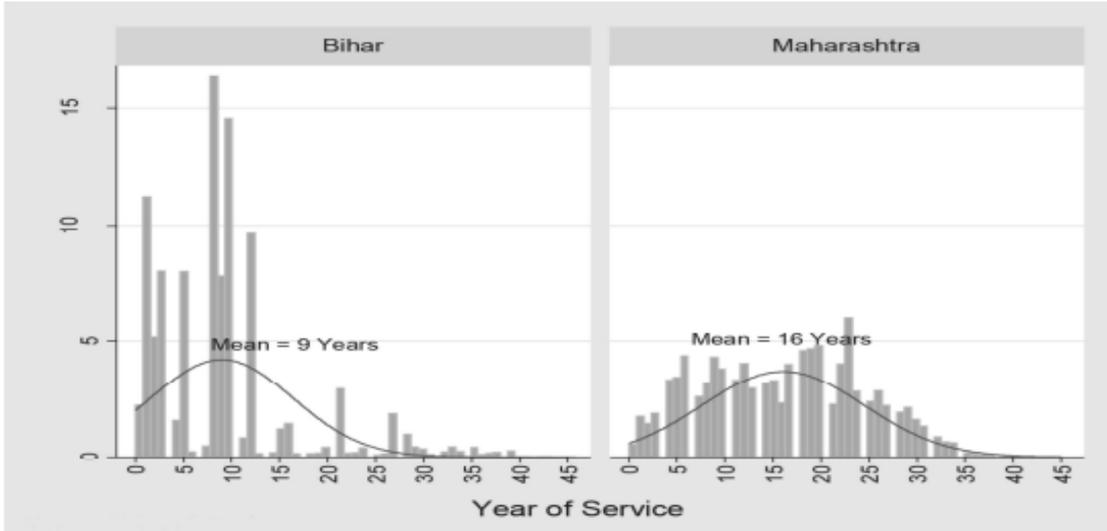
ಚಿತ್ರ 3.8: ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ದಾಖಲಾತಿಯ ಹಂಚಿಕೆ: ಎರಡು ವಿಭಿನ್ನ ರಾಜ್ಯಗಳು

ಮೂಲ: DISE 2015-16

ಅಲ್ಲದೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸೇವಾ ಅವಧಿಯ ವರ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಹಾಲಿ ಇರುವ ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಇವುಗಳು ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುವ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಬಿಹಾರ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ (ಚಿತ್ರ 3. 9) ರಾಜ್ಯಗಳು ಹಾಲಿ ಇರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸೇವಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಮಾದರಿಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ.

ಚಿತ್ರ 3. 9: ಶಿಕ್ಷಕರ ಸೇವಾವಧಿ: ಎರಡು ಭಿನ್ನ ರಾಜ್ಯಗಳು

(ಮೂಲ: DISE 2015-16)

ಶಿಕ್ಷಕರ ಸರಾಸರಿ ಸೇವಾವಧಿಯು ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ 9 ವರ್ಷಗಳು, ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ 10 ವರ್ಷಗಳು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ 16 ವರ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 17 ವರ್ಷಗಳು ಆಗಿವೆ. ಹಾಲಿ ಇರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಶೇ.53 ಆದರೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಶೇ. 25 ಆಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ಸೇವಾವಧಿಯು ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಇವು ಹೆಚ್ಚಿದಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ತಲಾ ಅಗತ್ಯ ವೆಚ್ಚವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರ 3.7 ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ಸಾಂ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲಾವಾರು ದಾಖಲಾತಿ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಭಿನ್ನತೆ (outlier position) ವಿವರಣೆ ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ- ಶಿಕ್ಷಕ ಅನುಪಾತವು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯಿದೆಯು ಸೂಚಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿಕರ ಎನ್ನಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ದೊಡ್ಡ ಶಾಲೆವು ತುಂಬಾ ಕಿರಿದಾಗಿದ್ದಾಗ ಈ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಾಕಾಗದೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯಿದೆಯು ಸೂಚಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇದ್ದಾಗ ನಾವು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿರುತ್ತೇವೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಂತಹ ರಾಜ್ಯದ ಆಚರಣೆಯು ಸರಿಯಾದುದು ಎಂದು ಆಗುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯಿದೆಯು ಸೂಚಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಶಿಕ್ಷಕರಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಯಿದೆಯು ಸೂಚಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣವೇ ಶಿಕ್ಷಕರ ಅಗತ್ಯದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ-ಶಿಕ್ಷಕ ಅನುಪಾತವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯಿದೆಯು ಸೂಚಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುವ ವೆಚ್ಚವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳು ವಿಭಿನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುವ ವೆಚ್ಚವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತಹ ಅಗತ್ಯ ವೆಚ್ಚದ ಮಾನದಂಡ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದು ಹಲವು ಸಂರಚನೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುವ ಸರಾಸರಿ ವೆಚ್ಚವು ಪಿ ಎಸ್ ಆರ್ ಸಿ (PSRC- Per Student Required Cost) ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ದೆಹಲಿ ಮತ್ತು ಬಿಹಾರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಿ ಎಸ್ ಆರ್ ಸಿ ಯ ಪ್ರಮಾಣವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳು ಬೃಹತ್ ಗಾತ್ರದವಾಗಿದ್ದು ಮಿತಿಯಿರದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕುವಂತೆ ಆದಾಗ ಮತ್ತು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಸೂಕ್ತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೆಯಾದಾಗ, ಅಗತ್ಯ ಪಿ ಎಸ್ ಆರ್ ಸಿ ಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಳಿದ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪ್ರಮಾಣದೊಂದಿಗೆ ಮಿಳಿತವಾಗಬಹುದು. ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಕ ಪಿ ಎಸ್ ಆರ್ ಸಿ ಯು ರೂ. 23,1 98 ಆಗಿದೆ.

ದೊಡ್ಡ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚ

ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಏರುತ್ತಿರುವ ವೆಚ್ಚದ ಬಗೆಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ದೃಷ್ಟಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ನೀತಿ ಆಯೋಗ (NITI- National Institute for Transforming India(2017)ಯ ದಾಖಲೆಯು ಕಿಂಗ್ ಡನ್(2017) ಅವರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ, 20 ಅಥವಾ 20 ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚ ವಾರ್ಷಿಕ ರೂ 80,000 ಆದರೆ, 50 ಅಥವಾ 50ಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವೆಚ್ಚ 40,800 ರೂಗಳಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ಅಂದಾಜಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಅಂದಾಜು, ಶಾಲೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ; ಕೆಲವು ಚಿಕ್ಕವು, ಕೆಲವು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಶಾಲೆಗಳು, ಕೆಲವು ದೊಡ್ಡವು, ಕೆಲವು ಅತಿ ದೊಡ್ಡವು. ಅಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ತಗಲುವ ಒಟ್ಟಾರೆ ವೆಚ್ಚ ಗಾಬರಿ ಮೂಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಿಂಗ್‌ಡನ್ ಅವರ ಅಂದಾಜು ಸಣ್ಣ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾದುದರಿಂದ ಅದು ಭಾಗಶಃ ಅಂದಾಜು ಮಾತ್ರ. ಕೇವಲ ಸಣ್ಣ ಶಾಲೆಗಳನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವುದರಿಂದ ಈ ರೀತಿಯ ನೋಟಗಳು ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚಿನ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಅವಲಂಬಿತರಾಗದ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಪರ್ಯಾಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಹತಾಶೆಯ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುವ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಣ್ಣ ಶಾಲೆಗಳು ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಿಲ್ಲದೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಶಿಕ್ಷಕರ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ. ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಿಗಲೇಬೇಕಾದ ಸೌಲಭ್ಯ (ಶಿಕ್ಷಣ)ವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆಯೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾಳಜಿ ಆಗಬಾರದು. ಶಾಲೆಯ ಲಭ್ಯತೆ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಪರಿಗಣನೆಯಾಗಿದ್ದು ದೂರ ದೂರದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವೆಚ್ಚದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಫಲ (cost efficient) ಸಿಗದಿದ್ದರೂ ಶಾಲೆಗಳಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಈಗ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸಣ್ಣ ಶಾಲೆಗಳಿರುವುದು ಈ ಹಿಂದೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿರುವುದರ ಪರಿಣಾಮ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಅವು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಣ್ಣ ಶಾಲೆಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಲೆಗಳು (ಸರಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳು) ಸೊರಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಕ್ರಿಯಾಹೀನತೆಯೇ ಕಾರಣ. ಈಗ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಉಪೇಕ್ಷೆಯು ಮುಂದೆ ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಮೇಲಿನ ತಲಾ ವೆಚ್ಚದ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಶಾಲೆಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆಯು ಮತ್ತಷ್ಟು ಛಿದ್ರಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

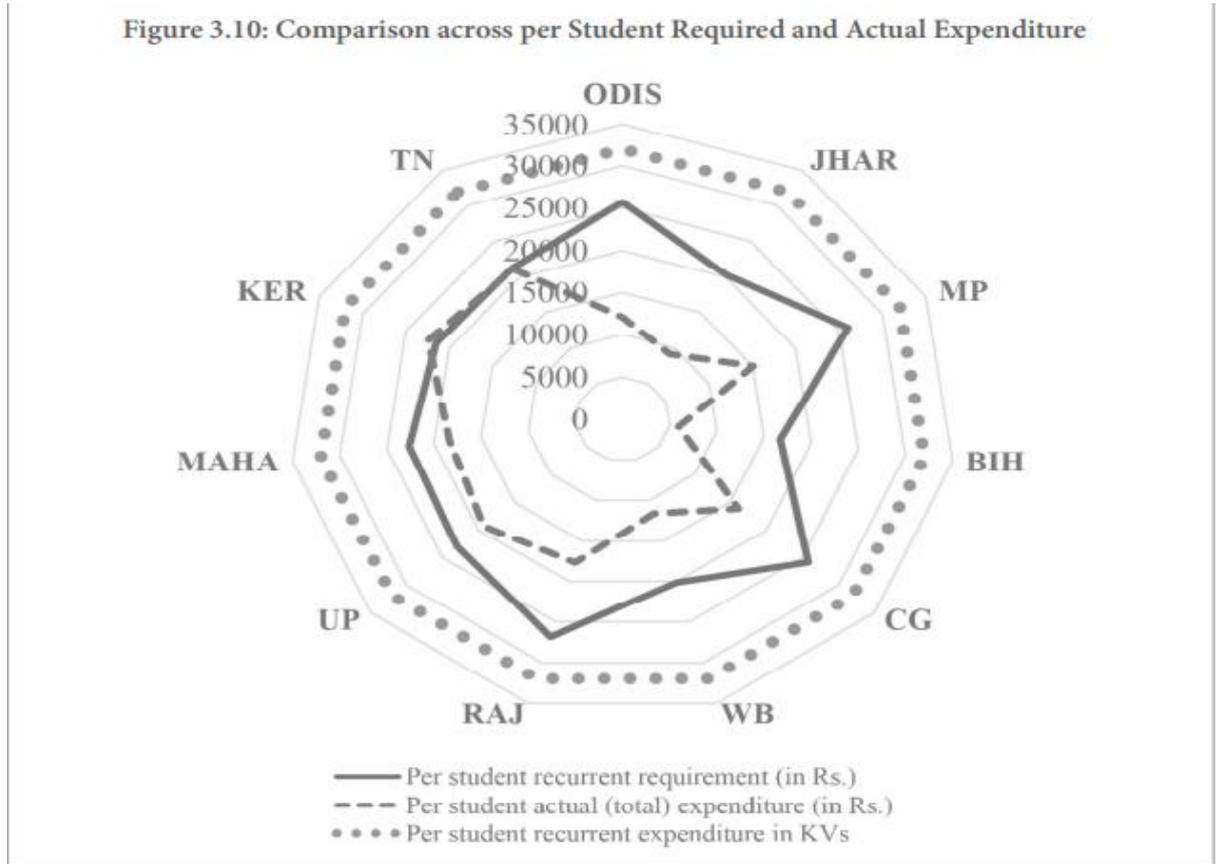
°ಕಿಂಗ್ ಡನ್ ಜಿ.ಜಿ.(2017). "Put the Onus on Teachers," Indian Express. <https://indianexpress.com/article/opinion/columns/education-schools-children-board-exams-mass-cheating-put-the-onus-on-teachers-4473156/>.

3.3.3 ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವದ ಖರ್ಚಿನ ಹೋಲಿಕೆ

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಾವು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಗತ್ಯದ ಪ್ರಮಾಣಕ ಅಂದಾಜನ್ನು (normative estimates) ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಮುಂದೆ ಈ ಪ್ರಮಾಣಕ ಅಂದಾಜನ್ನು ವಾಸ್ತವ ಖರ್ಚಿನೊಂದಿಗೆ ತೂಗಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ನಿರೀಕ್ಷೆಯಂತೆ, ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಖರ್ಚು ಆತಂಕಕಾರಿ ಎನ್ನಬಹುದಾದಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ (ಕೋಷ್ಟಕ 3.3 ರ ಕಾಲಮ್ 4). ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವದ ಖರ್ಚು ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯದ ಕೇವಲ ಶೇಕಡಾ 25 ರಷ್ಟಿದೆ. ಜಾರ್ಖಂಡ್, ಒಡಿಶಾ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅನುಪಾತವು ಶೇಕಡಾ 38 ರಿಂದ 46 ರವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಕೊರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣವು ರಾಜಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಛತ್ತೀಸ್‌ಘಡ್ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಮಾತ್ರ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ.

ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ, ಸಾಕಷ್ಟು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುವ ರಾಜ್ಯಗಳೆಂದರೆ ಕೇರಳ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಅದೇ ರೀತಿ ಪಂಜಾಬ್ ಮತ್ತು ಹರಿಯಾಣ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಭಿನ್ನತೆ ಇದೆ. ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವದ ಖರ್ಚು ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯದ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಶೇಕಡಾ 81ರಷ್ಟಿದ್ದರೆ, ಇದು ಮೇಘಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶೇಕಡಾ 25ರಷ್ಟಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 3.10 ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವ ಆಗುತ್ತಿರುವ ವೆಚ್ಚದ ಹೋಲಿಕೆ

(ದಪ್ಪ ಗೆರೆಯು ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಹಾಗೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ಬರುವ ಗೆರೆಯು ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ವಾಸ್ತವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ರೂ ಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಚುಕ್ಕಿಗಳ ಸಾಲು ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿನ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.)

ಮೂಲ: DISE 2015-16, ಮತ್ತು NSSO 2014-15;

ವಾಸ್ತವ ವೆಚ್ಚ: Finance Accounts and State Budgets; GSDP: CSO

ಟಿಪ್ಪಣಿ: GSDP ಯ ಶೇಕಡಾ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಗತ್ಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದತ್ತ ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

*ಈ ರಾಜ್ಯಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಲು ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ತಗಲುವ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ದಾಖಲಾತಿ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಗುಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 3.10 ರ ರೇಖಾಕೃತಿ ನಕ್ಷೆಯು ಕೆಲವು ಆಯ್ದು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿರುವ ವೆಚ್ಚದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದ ಹಾಗೂ ಹಿಂದುಳಿದ ರಾಜ್ಯಗಳೆರಡೂ ಇವೆ. ಈ ನಕ್ಷೆಯು ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಆಗುವ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನಕ್ಷೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ದಪ್ಪ ಗೆರೆಯು ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಹಾಗೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ಬರುವ ಗೆರೆಯು ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ವಾಸ್ತವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ರೂ ಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಕೋನವು (ಮೂಲೆಯು) ಒಂದು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಆಗುವ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚದ ಬದಲು ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ರಾಜ್ಯಗಳ ಬಜೆಟ್ ನಲ್ಲಿ ಆದಾಯ (ರೆವಿನ್ಯೂ) ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ (ಕ್ಯಾಪಿಟಲ್) ವೆಚ್ಚವು ನಿಜವಾಗಿ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ಮತ್ತು ಕ್ಯಾಪಿಟಲ್ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಕ್ಯಾಪಿಟಲ್ ಬಾಬುಗಳನ್ನು ರೆವಿನ್ಯೂ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೂರನೆಯ, ಚುಕ್ಕಿಗಳ ಸಾಲು ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ 2015-16 ನೇ ಸಾಲಿನ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. 2015-16 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮೊತ್ತ, ತಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ 32, 6 98 ರೂ ಇದ್ದು, ಈ ಸಾಲು ಇತರ ಎರಡು ಸಾಲುಗಳಿಗಿಂತ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ¹⁰. ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ವಾಸ್ತವ ವೆಚ್ಚವು ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಅಗತ್ಯ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚದೊಳಗೇ ಇರುತ್ತದೆ. ದಪ್ಪ ಗೆರೆ ಮತ್ತು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ಬರುವ ಗೆರೆಗಳ ನಡುವೆ ಅಂತರವು ಕೋನಬಿಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಈ ಅಂತರವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇರಳ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದರೆ, ಬೇರೆಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ ವೆಚ್ಚವು ಪ್ರಮಾಣಕ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಬಿಹಾರ, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ, ಒಡಿಶಾ, ಜಾರ್ಖಂಡ್, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಛತ್ತೀಸ್‌ಘಡ್ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಂತರವು ಸಾಕಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

¹⁰ನೋಡಿ: http://kvsangathan.nic.in/CostofEducationPe_Student.aspx (ಡಿಸೆಂಬರ್ 1, 2016)

ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚ ಎಂದಾಗ ಅದು ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ತಗಲುವ ಸರಾಸರಿ ವೆಚ್ಚವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡುವಾಗ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚದ ಒಟ್ಟು ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾದ ಒಟ್ಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲಿನ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಕಾಗುವ ವಿಶೇಷ ವಿಷಯ ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ಇತರ ವೆಚ್ಚಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಸರಾಸರಿ ತಲಾ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ವಿವರಗಳು ಒಂದು ವಿದ್ಯಮಾನವು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತವೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ, ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಆರ್ಥಿಕ ಅಗತ್ಯ ನ್ಯಾಯಯುತವಾಗಿದ್ದರೂ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಆ ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು.

3.3.4 ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯತೆ

ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯವನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಆಂತರಿಕ ಆದಾಯದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ (ಕೋಷ್ಟಕ 3.3, ಕಾಲಮ್ 5). ರಾಜ್ಯದ ಆಂತರಿಕ ಆದಾಯದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಿಸುವುದು ರಾಜ್ಯದ ಆದಾಯ ಹಾಗೂ ವೆಚ್ಚದ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಂದೇ ಸೂಚ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ರಾಜ್ಯದ ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಆದಾಯದ (GSDP) ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚದ ಅಗತ್ಯ ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಇರುತ್ತದೆ (13.5). ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಗತ್ಯ ಹಾಗೂ ಅತಿಕಡಿಮೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಆಧಾರ ಇರುವ ಈ ಚಿತ್ರಣ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಎದ್ದು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬಿಹಾರದ ನಂತರ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬರುವ ರಾಜ್ಯಗಳು ಜಾರ್ಖಂಡ್ (5.2), ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ (5.0), ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಒಡಿಶಾ (4.9). ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚದ ಅಗತ್ಯವು ರಾಜ್ಯದ ಆಂತರಿಕ ಆದಾಯದ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆನಂತರ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಳಿಕೆ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ರಾಜ್ಯಗಳೆಂದರೆ ಛತ್ತೀಸ್‌ಘಡ್, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನ. ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಘಾಲಯವು ರಾಜ್ಯದ ಆಂತರಿಕ ಆದಾಯದ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ (ಶೇ 10.9). ಈ ದುರ್ಬಲ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುವುದೇನೆಂದರೆ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚದ ಅಗತ್ಯವು ರಾಜ್ಯದ ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸರಿಸುಮಾರು ರಾಷ್ಟ್ರ ಆದಾಯದ ಶೇ. 6 ರಷ್ಟನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಿಡುವ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರಾಗಿ ಅರ್ಧ ಭಾಗವನ್ನು ಆರಂಭಿಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚವಾಗಿ ಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಗುರಿಯು ಅರ್ಥಹೀನವಾಗುತ್ತದೆ

ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಳೆದಾಗ ಬರುವ ಮೊತ್ತವಾದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅಗತ್ಯವು ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. GSDP ಯ ಎದುರು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಇರಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಆರಂಭಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಣಕಾಸನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ಸೂಚನೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಹಣವನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು. ಇದರ ಅರ್ಥವೆಂದರೆ ರಾಜ್ಯಗಳ ಆದಾಯವು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೂ ಒಟ್ಟಾರೆ ಆದಾಯವು ಸಾಕಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು. ಆದುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವಾಗ ಅದನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಆದಾಯವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗುವ ಮೊತ್ತವನ್ನೂ ಇರಿಸಿ ಈ ಮೊತ್ತದೊಂದಿಗೆ ತುಲನೆ ಮಾಡಿ ನೋಡಬೇಕು (ಕೋಷ್ಟಕ 3.3 ಕಾಲಮ್ 6 ಮತ್ತು 7).

ರಾಜ್ಯದ ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಆದಾಯದ (GSDP) ಅಂಕಿಅಂಶದಂದು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಬೇಡುವ ರಾಜ್ಯವಾಗಿ ಬಿಹಾರವು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ (ಶೇ. 10.1). GSDP ಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವ ಮೊತ್ತವು ಜಾರ್ಖಂಡ್ ನಲ್ಲಿ ಶೇ. 3.2 ಇದ್ದರೆ ಅದು ಒಡಿಶಾದಲ್ಲಿ ಶೇ. 3, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ. 2.6, ಛತ್ತೀಸ್‌ಘಡ್ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಶೇ. 1.9, ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.1.8 ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶೇ. 1.6 ಇದೆ. ನಾವು GSDPಯ ಶೇ.1 ನ್ನು ವಿಭಜಕ ಬಿಂದುವನ್ನಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಆರಂಭಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವ ಮೊತ್ತವು ಈಗಿನ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಿಂತ ಆ ರಾಜ್ಯಗಳ GSDPಯ ಶೇ.1 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೊತ್ತ ಎಂಟು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂಟು ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಈ ಮೊತ್ತವು ಆ ರಾಜ್ಯಗಳ GSDPಯ ಶೇ.1 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ (ಕೋಷ್ಟಕ 3.3 ರಲ್ಲಿ ಬೂದು ವರ್ಣದ ಭಾಗ).

ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಆದಾಯದಿಂದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿನ ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಂದಾಯ ಸ್ವೀಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕಾದ ಹೆಚ್ಚಳವು ಬಿಹಾರದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 40ರಷ್ಟು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿದೆ! ಆ ರಾಜ್ಯವು ಈಗಾಗಲೇ ಕಂದಾಯ ಸ್ವೀಕೃತಿಯ ಶೇ. 13 ರಷ್ಟನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಿರಿಸಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆಯದಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ (ನೋಡಿ ಕೋಷ್ಟಕ 3.3 ಕಾಲಮ್ 8). ಜಾರ್ಖಂಡ್ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕಂದಾಯ ಸ್ವೀಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕಾದ ಹೆಚ್ಚಳವು ಶೇ. 18 ರಷ್ಟಾಗಿದ್ದು ಆ ರಾಜ್ಯವು ಈಗಾಗಲೇ ಕಂದಾಯ ಸ್ವೀಕೃತಿಯ ಶೇ. 11 ರಷ್ಟನ್ನು 2015-16 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದೆ. GSDPಯ ಶೇ.1 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಎಂಟು ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ತಮ್ಮ ಕಂದಾಯ ಸ್ವೀಕೃತಿಯ ಶೇ.10 ರಿಂದ 16 ರಷ್ಟನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇದು ತೋರಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ ಆದ್ಯತೆಗಳ ಮರು ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗಬಹುದಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಅವಕಾಶಕ್ಕೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಿತಿಯಿದೆ. ಇದೇ ಮಾತು ಎಂಟು ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೊರತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಹು ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು. ಅದು ಬಿಹಾರದಂತಹ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ರಾಜಸ್ಥಾನದಿಂದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಸಾಂನವರೆಗೆ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಾಧಿಸುತ್ತದೆ. GSDPಯ ಶೇ.1 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಹದಿನಾರು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಗುರುತಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಹದಿನಾರು ರಾಜ್ಯಗಳು (8 ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳು ಮತ್ತು 8 ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳು) ಈ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ತಾವಾಗಿಯೇ ನಿವಾರಿಸಲಾರವು. ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅವುಗಳ ಆದಾಯದ ನೆಲೆ ಬಹಳ ಕಿರಿದಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ನೀತಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಇರಬೇಕು? ನಾವು ಅಧ್ಯಾಯ 5 ರಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಿದ್ದೇವೆ.

3.4 ಭೌತಿಕ ಅಂತರ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಂತರ ಮತ್ತು ನೀತಿನಿಯಮದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಮುಗಿಸುವ ಮುನ್ನ ನಾವು ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಬಿಂದುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕಾಣಿಸಬೇಕು. ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕ ಅಂತರವನ್ನು—ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ

ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ ಇವುಗಳನ್ನು— ಆರ್ಥಿಕ ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವು ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದುಕಾಣುವ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿರುವುದು ಒಗಟಿನಂತಿದೆ.

ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕವು ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆಯನ್ನೂ ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆಯನ್ನೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಅಂತರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು (High) ಮಧ್ಯಮ (Moderate) ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ (Low) ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

Table 3.4: Matrix of States physical and teacher gap by financial gap

		Financial Gap		
		High	Moderate	Low
Physical and Teacher Gap	High	BIH (1.0, 74.9); JHAR (0.47, 62.1); RAJ (0.38, 50.2); WB (0.37, 54.4); ODIS (0.36, 61.5); MP (0.35, 54.3)	UP (0.43, 35.8)	
	Moderate	CG (0.20, 47.7); ASS (0.18, 59.0)	KAR (0.33, 29.8); MAH (0.28, 25.7); TEL (0.24, 34.1); AP	GUJ (0.33, 12.3); DEL (0.32, 0.0); GOA (0.22, 0.0);
	Low	MEGH (0.15, 74.7); J&K (0.14, 62.1); TRI (0.13, 61.7); MAN (0.09, 60.0)	ARP (0.15, 29.2); MIZ (0.12, 29.7); SIK (0.04, 27.2); NAG (0.11, 39.0)	TN (0.15, 9.8); KER (0.03, 0.0); HP (0.06, 19.5); PUD (0.03, 0.0)

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಭೌತಿಕ ಅಂತರ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಂತರಗಳನ್ನು ಶೇಕಡಾವಾರು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವಾಗ ಮೂರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ: ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಯೋಮಾನದ (6 ರಿಂದ 13 ವರ್ಷ) ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ; ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ, ಕೊರಡಿಗಳ ಕೊರತೆ. ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳಿಗೆ 2:1:1 ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ತೂಗಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊರತೆ ಜಾಸ್ತಿ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಭೌತಿಕ ಅಂತರ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೊರತೆಯನ್ನು 0 ಯಿಂದ 1 ರವರೆಗಿನ ಮಾನದಂಡದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕೊರತೆ ಇರುವ ರಾಜ್ಯವು 1 ಅಂಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವಾಗ, ವಾಸ್ತವ ಖರ್ಚಿನ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣಕ ಅಗತ್ಯದ ನಡುವಿನ ಶೇಕಡಾ ಅನುಪಾತವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅನುಪಾತವನ್ನು 1 ರಿಂದ ಕಳೆಯಲಾಗಿದೆ. ವಾಸ್ತವ ಖರ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಷ್ಟೂ ಆರ್ಥಿಕ ಅಂತರ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ :ಕಡಿಮೆ (<0.15) ಮಧ್ಯಮ (>0.15 & <0.35) ಹೆಚ್ಚು (>0.35)

ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆ: ಕಡಿಮೆ (<20.0) ಮಧ್ಯಮ (>20 & <40.) ಹೆಚ್ಚು (>40)

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಭಾರತದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲೇ ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅದು ಅಗತ್ಯ ಮೂಲಭೂತ ಭೌತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಭಾರೀ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ರಾಜ್ಯದ ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಸೌಲಭ್ಯದ ಸೂಚ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹಿಂದಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಅದರ ವಾಸ್ತವ ವೆಚ್ಚ ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯದ ಶೇ. 64 ರಷ್ಟಿದೆ. ಈ ಅಂಕಿಅಂಶವು ಭೌತಿಕ ಕೊರತೆಯಲ್ಲಿರುವ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇತರ

ಹಿಂದುಳಿದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ ವೆಚ್ಚ ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಿಂತ ಶೇಕಡಾವಾರು ಭಾರೀ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಮೇಘಾಲಯದಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಉತ್ತಮವಾದ ಸೂಚಕಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಆ ರಾಜ್ಯದ ವಾಸ್ತವ ವೆಚ್ಚ ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ.

ಅಂಕಿ ಅಂಶದ ಈ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯುವ ಒಂದು ಮಾರ್ಗ ಎಂದರೆ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಜೋಡಿಸುವುದು (ಕೋಷ್ಟಕ 3.1ರಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ) ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಜೋಡಿಸುವುದು (ಕೋಷ್ಟಕ 3.3ರಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ).

ಕೋಷ್ಟಕ 3.4 ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ, ಸಾಧಾರಣ/ಮಧ್ಯಮ, ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ/ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ಮೂರು ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆಯ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಪರಿಗಣಿಸಿರುವ ಸೂಚಕಗಳೆಂದರೆ ಶಾಲೆಗಳಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಮಾಣ, ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಕೊಠಡಿಗಳ ಕೊರತೆಗಳಾಗಿವೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. 2015-16 ರಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾದ ಒಟ್ಟು ಅಗತ್ಯ ವೆಚ್ಚದ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಮಾಡಲಾದ ವಾಸ್ತವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ (ವರ್ಗೀಕರಣದ ವಿವರಗಳಿಗಾಗಿ ಕೋಷ್ಟಕ 3.4 ಕ್ಕೆ ನೀಡಲಾಗಿರುವ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ).

ಮೇಲಿನ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಮಾಣ, ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಕೊಠಡಿಗಳ ಕೊರತೆ ಈ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇವೇ ರಾಜ್ಯಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮುಂದಿವೆ (ಕೋಷ್ಟಕ 3.3). ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕೊರತೆಯು ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಫಲಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕದ ಕೆಳಭಾಗದ ಬಲಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮೂಂದುವರಿದ ರಾಜ್ಯಗಳಿವೆ. ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡು, ಕೇರಳ, ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ ಇವು ಸೇರಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆ ಎರಡೂ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ. ಸಮರ್ಪಕ ವೆಚ್ಚದ ಪ್ರಮಾಣವು ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಆಕಸ್ಮಿಕವಲ್ಲ. ಅದು ಈ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೀತಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಡ್ರೇಜ್ ಮತ್ತು ಸೇನ್ ಗಮನಿಸಿರುವುದೆಂದರೆ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೇರಳ ಮತ್ತು ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದಾದ, ಭಾರತದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳಿವೆ. ಇದರ ಹಿಂದಿನ ಮೂಲ ತತ್ವವೆಂದರೆ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಎನ್ನುವುದು ತಾರತಮ್ಯಗಳಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದೊರೆಯುವಂತಾಗಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದು ಉಚಿತವಾಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಾಗಿದೆ. ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಬಗೆಗೆ ಲೇಖಕರು (ಡ್ರೇಜ್ ಮತ್ತು ಸೇನ್) ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: "ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಹೋಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮರ್ಥವಾದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ. ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಪಾರಂಪರಿಕ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿವೆ. ಅವುಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನೆಚ್ಚಿನದಾಗುತ್ತಿರುವ ಕಿರುದಾರಿಗಳನ್ನು—ಅಂದರೆ ಪರ್ಯಾಯ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು (ನಿಯಮಿತ ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲದೆ), ನಿರ್ಬಂಧಿತ ನಗದು ವರ್ಗಾವಣೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಪಡಿಸುವುದರ ಬದಲು ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಹಣ ಸಂದಾಯದ ರಸೀತಿ (ಅದರ ಬದಲು ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು) ನೀಡುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಹೀರೊಗಳು ಎಂದರೆ ಸಾಂಪ್ರಾದಾಯಿಕ ಮಾದರಿಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು...ಈ ಪಾರಂಪರಿಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಂತರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಮುನ್ನಡೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಿವೆ, ಆದರೆ ಅವು ಈ ಪ್ರತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ತೀವ್ರ ಪ್ರಗತಿಗೆ ತಳಪಾಯ ಹಾಕಿವೆ. “(ಡ್ರೇಜ್ ಮತ್ತು ಸೇನ್, 2013; ಪು.7 9). ಹ್ಯಾರಿಸ್ ಮತ್ತು ಇತರರು (2010) ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಮರು ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹುದೇ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಗುಜರಾತ್, ದೆಹಲಿ, ಗೋವಾ, ಪಂಜಾಬ್ ಮತ್ತು ಹರಿಯಾಣ ಈ ರಾಜ್ಯಗಳೂ ಸಹ (ಬಲಭಾಗದ ಮಧ್ಯದ ಕಾಲಮ್ ನಲ್ಲಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳು) ಕಡಿಮೆ ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಿರುವ ಭೌತಿಕ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆಯಲ್ಲಿ, ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕ ಕೊರತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅಥವಾ ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಭೌತಿಕ ಕೊರತೆಯಿದೆ. ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಸಂದರ್ಭವೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಥವಾ ಮಧ್ಯಮ ಪ್ರಮಾಣದ ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆ ಆದರೆ ಅತಿಯಾದ ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ ಇದೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಮೂಹವಿದೆ. ಮೇಘಾಲಯ, ತ್ರಿಪುರ, ಮಣಿಪುರ ಮತ್ತು ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ (ಕೆಳಭಾಗದ ಎಡ ಅಂಕಣ) ಭೌತಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆಯು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆಯು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇದೆ. ಅಸ್ಸಾಂ ಮತ್ತು ಛತ್ತೀಸ್‌ಘಡ್ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ (ಎಡ, ಮಧ್ಯ ಅಂಕಣ) ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಥವಾ ಮಧ್ಯಮ ಪ್ರಮಾಣದ ಭೌತಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆಯು ಇದ್ದು ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆಯು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇದೆ. ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ, ಮಿಜೋರಾಂ, ನಾಗಾಲ್ಯಾಂಡ್, ಮತ್ತು ಸಿಕ್ಕಿಂ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ (ಕೆಳ, ಮಧ್ಯ ಅಂಕಣ) ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆಯು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇದ್ದು ಅದು ಭೌತಿಕ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಲ್ಲ.

ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಭೌತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹೊರಟಾಗ ಕಂಡು ಬರುವುದೆಂದರೆ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನದಂಥ ವಿವಾದಿತ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನವು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವೆಚ್ಚದ ಹಾಗೂ ಪ್ರಮಾಣಕ ಅಂದಾಜುಗಳ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನವನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಸಮಾನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ವೇತನವಾಗಿ ಒಂದು ಸಭ್ಯತೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ (ನೋಡಿ ಅಧ್ಯಾಯ 2, ಭಾಗ 2.4.2).

ಆದರೆ ವಾಸ್ತವಸ್ಥಿತಿಯು ತುಂಬಾ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲದೆ ವಿವಿಧ ಅವಧಿಗೆ ನೇಮಿತವಾಗಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ವಿಭಿನ್ನ ವೇತನ ರಚನೆಗಳಿವೆ. ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡುವಾಗ, ಗುತ್ತಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ನೇಮಕವು 1990 ರ ದಶಕದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅಂತಹ ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ತರಬೇತಿ ಹೊಂದಿದವರು, ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಂದಿ ತರಬೇತಿ ಇಲ್ಲದವರು. 2000-01 ರಲ್ಲಿ SSA ಯೊಂದಿಗೆ ಈ

ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ನೇಮಕಾತಿ ಬಿರುಸನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪ್ರಾಯೋಜಿತವಾದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಯೋಜನೆಯು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜ್ಯಗಳು ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡವು. ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿದ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪ್ರಮಾಣವು ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನದ ಮೇಲಿನ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿತು. ಕೋಷ್ಟಕ 3.4 ರಲ್ಲಿ, ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ನೋಡುವ ಭೌತಿಕ ಕೊರತೆಗಿಂತ ಭಾರೀ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ನಾವು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ವೇತನ ಶ್ರೇಣಿಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಾಸ್ತವ ವೇತನವು, ಅದರಲ್ಲೂ ಎಡಭಾಗದ ಕಾಲಮ್ ನಲ್ಲಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಇದೆ. ರಾಯ್ ಚೌಧುರಿ ಅವರು (2017) ಹನ್ನೊಂದು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಭಾಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಂದಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜಾರ್ಖಂಡ್ ನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 59 ರಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷಕರು ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ತಿಂಗಳಿಗೆ ರೂ 6500 ರಿಂದ 7000 ಸಂಬಳ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಅವರ ವಾಸ್ತವ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮರೆಮಾಚಲಾಗಿದೆ. ಬಿಹಾರದ ನಿಯೋಜಿತ ಶಿಕ್ಷಕರ ಭಾಗಶಃ ಖಾಯಂ ಗುಂಪಿಗೆ (quasi permanent) ಸೇರಿದವರನ್ನು, ನಿಯೋಜಿತ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಖಾಯಂ ಎಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಅವರ ವೇತನವು ಇತರರಿಗಿಂತ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಛತ್ತೀಸ್‌ಘಡ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರೇ ಹೇಳುವಂತೆ, ಅವರ ನಾಮಾಂಕವು ಸಂವಿಧಾನ ಶಿಕ್ಷಕರು ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಾ ಕರ್ಮಿಗಳು ಎಂದು, ಆ ನಂತರ ಪಂಚಾಯತಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ಎಂದು ಬದಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಅಥವಾ ಪರ್ಯಾಯ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿಯೇ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದಾರೆ. ಖಾಯಂ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ಅಥವಾ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ (Tribal Welfare Department) ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಶಿಕ್ಷಾ ಕರ್ಮಿಗಳನ್ನು ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ (ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಬ್ಲಾಕ್ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು, ಮತ್ತು ಸೆಕೆಂಡರಿ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತವೆ). ಮೇಘಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಶಿಕ್ಷಕರು ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ತಿಂಗಳಿಗೆ ರೂ. 9000 ಗಳಷ್ಟು ಸಂಬಳ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯದ ಶಿಕ್ಷಕರು ಶೇ. 71 ರಷ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ಗಮನಿಸಿದಂತೆ, ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಕ್ಷಕರು ವೃತ್ತಿಪರ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ವೇತನಕ್ಕೆ ನಿಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ.

ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದ ಶಿಕ್ಷಕರು: ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವ

ಕಳೆದ ಮೂರು ದಶಕಗಳಿಂದ ಭಾರತದ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರೀ ವಿಶ್ವಾಸದೊಂದಿಗೆ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದ ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇಮಕಾತಿಯ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನೇಕ ಪರಿಗಣನೆಗಳು ಪ್ರಭಾವಿಸಿವೆ. ನಿರೀಕ್ಷೆ ಏನೆಂದರೆ ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದ ಶಿಕ್ಷಕರು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದು. ಪಂಚಾಯತಿ ಮಂಡಳಿಗಳು ಈ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನೇಮಿಸುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳು ಶಾಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆಯೂ ಇತ್ತು. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡ

ಶಿಕ್ಷಕರು ಹೆಚ್ಚು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಗೈರು ಹಾಜರಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ನಿರೀಕ್ಷೆಯೂ ಸೇರಿತ್ತು. ಅದಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬ ಪರ್ಯಾಯ ಅಥವಾ ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಕರ ಮೇಲಿನ ವೆಚ್ಚವು ಕಾಯಂ ಶಿಕ್ಷಕರ ಮೇಲಿನ ವೆಚ್ಚದ ಒಂದು ಭಾಗ ಮಾತ್ರವಾಗಿತ್ತು.

ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನೇಮಿಸುವ ಈ ಪ್ರಯೋಗವು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ವಾದಸರಣಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಈಗ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಬೆಟೇಲ್ ಮತ್ತು ರಾಮಚಂದ್ರನ್ (Beteille and Ramachandran 2016) ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ: “ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದ ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇಮಕಾತಿಯ ನೀತಿಯನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ರಾಜಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯಗಳು ಈ ನೀತಿಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿವೆ ಅಥವಾ ಸಾಕಷ್ಟು ಬದಲು ಮಾಡಿವೆ. ಯಾವುದು ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಆಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೋ ಅದನ್ನು ನಿಜ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿಭಾಯಿಸುವಾಗ ಕಷ್ಟಕರ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಪ್ರಸ್ತಾವಗಳನ್ನು ಭಾರೀ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಅವುಗಳು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಂತೆ ಏಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನೀತಿನಿಯಾಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ”.

ನಾವು ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಅವರ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಇದೊಂದು “ಕಾಯುವಿಕೆಯ ಸಮಯ”ವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದಂತೆ ಮಾತ್ರ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದೊಂತರ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ಪ್ರೊಬೇಷನರಿ ಪಿರಿಯಡ್ ಅಷ್ಟೇ. ಪ್ರೊಬೇಷನರ್ ಗಳು ತಮ್ಮ ಉತ್ತಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತೋರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವರ ಹುದ್ದೆ ಖಾಯಂ ಆಗದ ಹೊರತು ಅವರು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಅಪಾಯವನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಮುಂದುವರಿದ ಕಾಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಕರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಭವಿಷ್ಯದ ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು ಎಂದು ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಇತಿಹಾಸ. ಅದೇನೆ ಇದ್ದರೂ, ಪ್ರಸ್ತುತ ನೇಮಕಾತಿಯಲ್ಲಿ, ಕಾಯುವ ಸಮಯ ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಅಥವಾ ಭರವಸೆ ಇಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಅನಿಶ್ಚಿತತೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಖಾಯಂ ಗೊಳಿಸುವಿಕೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಮಾನ ವೇತನಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆ ಇಡಲು ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಘಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದವು. ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಯಾವುದೇ ಸ್ಪಂದನೆ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ಮುಷ್ಕರಗಳು, ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಕಟ್ಟಳೆಗಳು, ಇವಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕುವಿಕೆ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಹೋರಾಟದ ನಂತರ, ಸರ್ಕಾರಗಳು ಈಗ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಂತೆ ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಕರ ಶ್ರೇಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರಿತ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಅವಧಿಯನ್ನು ಘೋಷಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಯು (PRI- Panchayat Raj Institution) ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂಬುದು ನಿರೀಕ್ಷೆಯಾಗಿತ್ತು ಆದರೆ ಅದು ಆ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಲ್ಲ. ಪ್ರೋಬ್ (PROBE- Public Report on Basic Education- ಮೂಲಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗೆಗಿನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವರದಿ) ನಡೆಸಿದ ಮರು ವೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ (2006) ಕಂಡ ಬಂದ ಸಂಗತಿ ಏನಂದರೆ, ಬಹುತೇಕ ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಕರು ಅನುಕೂಲವಂತ ಸಾಮಾಜಿಕ

ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರು. “ಈ ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇಮಕಾತಿಯು ಸವಲತ್ತುಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾದ ಕುಟುಂಬಗಳಿಂದ ಬರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಲೀ, ಅವರ ಪೋಷಕರಿಗಾಗಲೀ ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳು ಈ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಪೋಷಕರ ಪರವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಉಹು ಬಹುತೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯ ಮುಖಂಡರು ಗುತ್ತಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು, ಸವಲತ್ತು ವಂಚಿತ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆಗಾಗಲೀ, ಅವರ ಪೋಷಕರೊಂದಿಗಾಗಲೀ ಅಲ್ಲ” (ಪು. 111). ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಿಂದ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಈ ಶಿಕ್ಷಕರು ಪಿಆರ್ ಐ (PRI) ಯನ್ನು ತಾವು ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ವೇತನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಇರುವ ‘ಆರ್ಥಿಕ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ’ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ಸೂಚನೆಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದು ಅವರೂ ಖಾಯಂ ಶಿಕ್ಷಕರು ಮಾಡುವಷ್ಟೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ; ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದು ವೇತನ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಒಂದು ಶಾಲೆಯೊಳಗೇ ಒಂದೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವ ಶಿಕ್ಷಕರು ವಿಭಿನ್ನ ಷರತ್ತುಗಳಿಗೊಳಗಾಗಿ ನೇಮಕವಾಗುವುದು ನಿರಂತರ ಮನಸ್ತಾಪಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಒಂದು ತಂಡವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟುವ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೊಳಗೆ ಬಿರುಕು ಇದ್ದಾಗ ಶಾಲೆಯು ಒಂದು ತಂಡವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು, ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆಯೆಂದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಮುಖಂಡರು ಅಸಹಾಯಕರಾಗುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ಉದಾಸೀನರಾದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳಾದವರು ಶಾಲೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಬಗೆಗೋ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿಯೂಟದ ಬಗೆಗೋ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ಈ ಇಬ್ಬರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಹಾಳಾಗದಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಗಳು ಇಂತಹ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೋ ಉದಾಸೀನರಾದಿರುತ್ತವೆ ಅಥವಾ ನಿಷ್ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಮಾಡುವಾಗ ಪರಿಗಣಿತವಾಗುವುದು ಪ್ರಭಾವ, ಸ್ವಜನ ಪಕ್ಷಪಾತ. ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಮಾನದಂಡಗಳು ಅಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಯಾವ ಮುಖಂಡನ ಕಡೆಯವರು, ಅವರಿಗೆ ಯಾರ ಬೆಂಬಲವಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವ್ಯಕ್ತ ಮಾನದಂಡವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿನ್ಹಾ ಅವರು ಒತ್ತು ನೀಡಿ ಹೇಳುವುದೆಂದರೆ, “(ಶಿಕ್ಷಕರ) ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಬಿಡುವುದು (ಶಿಕ್ಷಕರ ಆಯ್ಕೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವಂತೆ) ಒಳ್ಳೆಯ ಆಚರಣೆ ಅಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಚುನಾಯಿತ ಮುಖಂಡರು ತುಂಬಾ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ”. ಇಂತಹ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ, ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಗಳು ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅಂಚೆಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ತುಂಬಾ ದೂರದ ಮಾತು.

ಖಾಯಂ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗಿಂತ ಅದೇ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಬರುವ ಸ್ಥಳೀಯ ಶಿಕ್ಷಕರು ಹೆಚ್ಚು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಆಗಾಗ ಸಲಹೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಕ್ರಮ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರುವುದು

ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸದಸ್ಯರ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆಯ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಜಾಗೃತಿಗೊಳಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಯುವ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿರುವುದರಿಂದ. ಇದು ಸರಕಾರದ ಭಾರೀ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಡಯಟ್ ಗಳು ದುರ್ಬಲವಾಗಿದ್ದು ಹೊಸದಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಆದವರಿಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಕೊಡಲು ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿದ್ದಾಗ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದುದು ಕ್ರಿಯಾಶೂನ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಶಾಲೆಯ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ನೈತಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ಹಿಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಳದರ್ಜೆಗೆ ಕುಸಿಯಿತು. ಈ ವಿಚಾರಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿದರೂ, ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಮುಂದುವರಿದು ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹರಡಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಬುನಾದಿಯಾಗಿದ್ದು ಕಡಿಮೆಯಾದ ವೆಚ್ಚ. ಈ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ವೇತನ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ವೆಚ್ಚದ ಮಾನದಂಡವೇ ನಿಜವಾದ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸಿನಿಕರಾದ ಆಡಳಿತಗಾರರು ತಾವು ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಆಗಾಗ ಹೇಳತೊಡಗಿದರು. ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆಯ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಧೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಪರತೆಯನ್ನು ಬದಿಗೆ ತಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಕೋಷ್ಟಕ 3.4 ರಲ್ಲಿ ಪಂಜಾಬ್, ಹರಿಯಾಣ, ದೆಹಲಿ, ಗುಜರಾತ್, ಗೋವಾ ಈ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು ಯಾವುದು? ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಈ ಐದೂ ರಾಜ್ಯಗಳು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದ ರಾಜ್ಯಗಳು. ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನವು ನಾವು ನೀಡಿರುವ ಪ್ರಮಾಣಕ ವೇತನ ಶ್ರೇಣಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ವಾಸ್ತವ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನದ ಪ್ರಮಾಣವು ಜಾಸ್ತಿ ಇದ್ದು ಅದು ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಿಜವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಮರೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೊತ್ತದ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನ ಶ್ರೇಣಿಯು ಆರ್ಥಿಕ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, (2016 b) NUEPA (National University on Educational Planning and Administration) ನಡೆಸಿದ ಎಂಟು ರಾಜ್ಯಗಳ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪಂಜಾಬ್ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಐದನೇ ವೇತನ ಆಯೋಗದ ಅನುಸಾರ ವೇತನವನ್ನು ನೀಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳುವುದನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದೆ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವೇತನವಿದ್ದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಶಾಲೆಗಳ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನದಲ್ಲಿರುವ ಅಂತರ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅತಿಥಿ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣನೀಯ ಅಂತರವಿರುವ ದೆಹಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನವು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇದೆ. ಈ ಮಾತು ಹರಿಯಾಣ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಖಾಯಂ ಶಿಕ್ಷಕರಂತೆಯೇ ಗುತ್ತಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ಇದ್ದು ಅವರು ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಶಿಕ್ಷಕರಷ್ಟೇ ಹೆಚ್ಚು ವೇತನ ಪಡೆಯುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ನಮ್ಮ ಪರಿಶೀಲನೆಯು ಗಮನಿಸಿದಂತೆ —ಇದನ್ನೇ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವರದಿಯೂ ಹೇಳುತ್ತದೆ—ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಮುಂದುವರಿದ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ತಮಿಳುನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನವು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ.

ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಹಲವು ಪರಿಣಾಮಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನದ ಮೇಲಿನ ಖರ್ಚಿನ ಒತ್ತಡವು, ಇದು ಸರ್ಕಾರವು ವ್ಯಯಿಸಲೇಬೇಕಾದ ವೆಚ್ಚವಾಗಿದ್ದು, ಶಾಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಇತರ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಒತ್ತಡ ಹೇರುತ್ತದೆ. ಅದು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಅಗತ್ಯ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನೇಮಿಸದಂತೆ ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಂದಾಜುವೆಚ್ಚದ ಬಗೆಗೆ ಹರಿಯಾಣ ರಾಜ್ಯದ ಒಬ್ಬರು ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದು: “ಬಜೆಟ್ ನಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚವು ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತದ್ದೇ ಆಗಿದ್ದು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇ. 80 ರಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಇತರ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಉಳಿಯುವುದು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಸರ್ಕಾರವು ಉತ್ತಮ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಕರ ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ”¹¹. ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅದೇ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಒಂದು ಶಾಲೆಯ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು ಶಾಲೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿಗಾಗಿ ತಮಗೆ ಸಿಗುವ ಮೊತ್ತವು ಕೇವಲ ರೂ. 7,000 ಗಳಾಗಿದ್ದು ಅದು ಒಂದು ಕೊಠಡಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಬಳಿಯಲು ಕೂಡ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಿರುವುದನ್ನು ವರದಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಗುರ್ಗಾಂವ್ ನ ಶೇಕಡಾ 90 ರಷ್ಟು ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನಸ ಗುಡಿಸಲು ಅಥವಾ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಲು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಇರದಿರುವುದು ಕೂಡ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ¹².

ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೂ ಸಲ್ಲುವ ಒಂದು ನ್ಯಾಯಯುತ ವೇತನದ ಅಗತ್ಯವನ್ನೂ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮಕಾಲೀನ ಆರ್ಥಿಕ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಮುಂದಿಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುವುದು.

3.5 ಸಾರಾಂಶ

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂದರ್ಭವು ವಿಭಿನ್ನ ಒತ್ತಡಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದು ಆ ಒತ್ತಡಗಳು ದಿಕ್ಕು ಸೂಚಿಸುವ ಒಂದು ಪರಿಹಾರ ಎಂದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಮಕ್ಕಳು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆ ಮಕ್ಕಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಕೋಷ್ಟಕ 3.1 ರಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಂತೆ ಬಿಹಾರ, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ, ಒಡಿಶಾ, ಜಾರ್ಖಂಡ್, ಮುಂತಾದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಮತ್ತು ಬಲಪಡಿಸಲು ಸಮರ್ಪಕ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ

¹¹“ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬಜೆಟ್ ನ 12400 ಕೋಟಿ ರೂ ಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.80ರಷ್ಟನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನಕ್ಕೆ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಯಿತು.” ಶುಭ್ರ ಪಂತ್, ಟೈಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಡಿಸೆಂಬರ್ 27, 2016, <https://timesofindia.indiatimes.com/city/gurgaon>

¹²ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನ ಅವೇಕ್ಷಣೀಯವಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಇತರ ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಡ್ರೆಜ್ ಮತ್ತು ಸೇನ್(2013) ಅವರು ವಾದಿಸುವುದು ಎಂದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನ ಹೆಚ್ಚು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕ ವೃತ್ತಿಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಬಹುದೇ ಹೊರತು ಆ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದವರನ್ನು ಅಲ್ಲ. ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅದು ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ನಡುವಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಡ್ರೆಜ್ ಮತ್ತು ಸೇನ್ ಅವರ ಶಿಕ್ಷಕರ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನದ ವಿರೋಧವು ಸರ್ಕಾರದ ವೇತನ ಆಯೋಗದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ/ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದೆ.

ಶಾಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದಿರುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಯೊಳಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಸಾಕಷ್ಟಿದೆ. ಈ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದರೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕರಣದ ಗುರಿ ಪೂರ್ಣವಾಗದು. ಸಮಾಜದ ಕೈಜೋಡಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವುದು ಎರಡೂ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲು ಸವಾಲೊಡ್ಡುತ್ತವೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಸವಾಲೆಂದರೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಕೊರತೆಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಒತ್ತಡ. ಈ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ಹಿಂದುಳಿದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳು ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪಾಲು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತಿವೆ. ಶಕ್ತಿಯುತ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಮಾತ್ರ ಖಾಸಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರದತ್ತ ಮಕ್ಕಳ ಚಲನೆಯನ್ನು ತಡೆದು, ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಶಾಲೆಗಳೂ ಅನುಸರಿಸಬಹುದಾದಂತಹ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಒಂದು ಮಾನದಂಡವನ್ನು ನೀಡಬಹುದು.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಭೌತಿಕ ಕೊರತೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಈ ಎರಡರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

ಮೊದಲ ಹಂತದ ಅಧ್ಯಯನವು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರದಿರುವ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಕ್ಕಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗಮನಾರ್ಹ ಕೊರತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗುವ, 'ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯು ಸೂಚಿಸುವ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲಾಗಿದೆ' ಎನ್ನುವ ಮಾತು ವಾಸ್ತವತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿಲ್ಲ. ಅಗತ್ಯ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಮಾಣಕ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವ ಸ್ಥಿತಿ ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಗಣನೀಯ ಅಂತರವಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಬಿಹಾರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯಂತೂ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕೊರತೆ ತೀವ್ರವಾಗಿದ್ದು ಅದು ವಿಶೇಷ ಗಮನವನ್ನು ಬೇಡುತ್ತದೆ.

ಹಲವು ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ: ಒಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಒಟ್ಟಾರೆ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯು ಸೂಚಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅನುಪಾತವನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಶಾಲೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರೀತಿಯ (ವಿಷಯ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ/ಕ್ರೀಡಾ ಶಿಕ್ಷಕರು ಮುಂತಾಗಿ) ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಭಾಗಗಳ ನಡುವೆ ಶಿಕ್ಷಕರ ವಿತರಣೆ, ಮುಂತಾಗಿ. ರಾಜ್ಯವಾರು ಅಂಕಿಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಅಗತ್ಯ ಇರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭಾರೀ ಕೊರತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯು ಸೂಚಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಅಗತ್ಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವ ಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ತುಂಬಾ ಇವೆ. ಇದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಇರಬೇಕಾದ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪ್ರಮಾಣವು ಇರುವ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಅಗತ್ಯವು ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಕೊರತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯು ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯು ಖಾತ್ರಿ ನೀಡುವ ನ್ಯಾಯಯುತ ಶಿಕ್ಷಕರ ಹಂಚಿಕೆಯ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಗಣನೀಯ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶಿಕ್ಷಕರು ತರಬೇತಿ ಪಡೆದವರಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಕರ ವೃತ್ತಿಪರ ವಿದ್ಯಾರ್ಹತೆಯ ಕೊರತೆಯು ಶಿಕ್ಷಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕೊರತೆಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ.

ಆರ್ಥಿಕ ಅಂದಾಜಿಗೆ ಬಂದಾಗ, ಅಖಿಲ ಭಾರತದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ತಗಲುವ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚವು (PSRC) 23,200 ರೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಮಾಡುವ ಖರ್ಚಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಈ ವೆಚ್ಚವು ಅತ್ಯಂತ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಮತ್ತು ಅನುಭವಿಗಳಾದ ಶಿಕ್ಷಕರ ಮಿಶ್ರಣವು, ಇತರ ಸಂಗತಿಗಳೊಂದಿಗೆ, ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪ್ರಮಾಣಕ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಸರಾಸರಿ ವೆಚ್ಚವು ಅತ್ಯಂತ ನ್ಯಾಯಯುತವಾಗಿ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಶಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಈ ಅಂದಾಜುಗಳು “ದೊಡ್ಡ ಶಾಲೆ”ದ ಬಗೆಗಿನ ಚರ್ಚೆಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರಮಾಣಕ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚದ ರಚನೆಯು ವಿವಿಧ ವೆಚ್ಚದ ಒಳಹರಿವುಗಳ (inputs) ಪೂರಕತೆ (complementarity) ಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಶೀಲವಾಗಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವನ್ನೂ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ನಾವು ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನವನ್ನಲ್ಲದೆ ಶಾಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಭಾರ ನಿರ್ವಹಣೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅರ್ಹತೆಗಳು/ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಳು, ಶಿಕ್ಷಕರ ವೃತ್ತಿಪರ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಬಾಬುಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನೂ ಸಹ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಲೆಕ್ಕಮಾಡಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬೆಂಬಲ, ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಇವುಗಳೂ ಸಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನೆಲೆಯ ವೆಚ್ಚದ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಒಳಹರಿವುಗಳು. ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಅಡಕವೆಂದರೆ ಸಮನ್ವಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಾಬಿನದು. ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳ ಮಕ್ಕಳು, ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಕ್ಕಳು, ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳು ಇವರುಗಳಿಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಮಾನತೆಯ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಪ್ರತಿ ಮಗುವಿಗೆ ಸಿಗುವ ವೆಚ್ಚದ ಮೊತ್ತಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೊತ್ತದ ವಿಂಗಡಣೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವೆಚ್ಚದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಆ ರಾಜ್ಯಗಳ ಆರಂಭಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಾಧ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಪ್ರಮಾಣಕ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವ ವೆಚ್ಚದ ನಡುವಿನ ಅಂತರ. ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ ವೆಚ್ಚವು ಪ್ರಮಾಣಕ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಿಂತ ದಿಗಿಲುಗೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ವೆಚ್ಚದ ಅಂದಾಜು ನ್ಯಾಯಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ, ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿರುವ ವೆಚ್ಚವು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಿರುವುದನ್ನು ಈ ವಿದ್ಯಮಾನವು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಅಂದಾಜಿನ ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ನೋಡಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ನೀಡಿವೆ. ನಾವು, ಹಂಚಿಕೆಯ ಸವಾಲುಗಳೂ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ, ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೂ ಬೇಕಾಗುವ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅಗತ್ಯದ ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಜ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಅಗತ್ಯ ಎಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕಂದಾಯ ಸ್ವೀಕೃತಿಯ ಮೂಲ ನೆಲೆ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಗತ್ಯ ಪೂರೈಕೆಗೆ ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳೂ ಸೇರಿ, ನಿವ್ವಳ ರಾಜ್ಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 1 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಆಗಬೇಕಾದ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು 16 ಎಂದು ನಾವು ಗುರುತಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ರಾಜ್ಯಗಳ ಅಸಮಾನ

ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿಯು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾವು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ; ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೀತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕುರಿತಾದ ನೀತಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ರಾಜ್ಯಗಳು ಅನುಸರಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕುರಿತಾದ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನೀತಿಗಳಿಗೆ ವೆಚ್ಚದ ಮಾದರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆಗಳು ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ನ್ಯಾಯಯುತ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕರಣ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯು, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ವಿಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಅಂತರಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಬೇಕಿದೆ. ನ್ಯಾಯಯುತ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ಶಿಕ್ಷಕರ ಬಗೆಗಿನ ನೀತಿಯ ವಿಕೃತಿಗಳನ್ನೂ, ಮತ್ತು ಈ ವಿಕೃತಿಗಳು ವಾಸ್ತವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೂ ನಿವಾರಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಅನುಬಂಧ

ಕೋಷ್ಟಕ (ಅನುಬಂಧ) 3.1.

ಹಾಲಿ ಇರುವ ಸರಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ ಇರುವ ಶಾಲೆಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ

ರಾಜ್ಯ	ಗ್ರಂಥಾಲಯ	ಹುಡುಗರ ಶೌಚಾಲಯ	ಹುಡುಗಿಯರ ಶೌಚಾಲಯ	ಕುಡಿಯುವ ನೀರು	ಅಡುಗೆ ಕೋಣೆ	ಕೌಪೌಂಡ್ ಗೋಡೆ	ಇಳಿಜಾರು	ಕಂಪ್ಯೂಟರ್	ಆಟದ ಮೈದಾನ	ವಿದ್ಯುತ್
-------	----------	---------------	-----------------	--------------	------------	--------------	---------	-----------	-----------	----------

ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳು

AP	2.5	0.4	0.4	6.2	35.7	48	68.3	82.3	56	5.9
BIH	31.5	11.6	10.6	6.2	30.6	49.8	32.7	97.9	68.2	67.4
CG	5	0.5	0.2	0.4	10.3	36.7	27.5	94	48.2	30
GOA	0.1	0	0	0	16.7	21.2	27.2	85.3	65.8	0.2
GUJ	1.6	0.1	0	0.1	1.4	6.7	3.3	30	27.5	0.4
HAR	0.6	0.6	0.5	0.1	11	2	27.7	72.3	18.6	1.5
JHAR	3.7	2.2	2	6.5	23.4	75.5	47.6	96.1	62.6	88.6
KAR	0.4	0.7	0.3	0	1.8	21.8	19.6	73.9	40.7	1.2
KER	0.3	0.4	0.1	0.3	2.8	7.9	15.7	1.3	43.3	0.9
MP	9.2	4.4	3.7	4.4	16.9	64.2	29.9	95.3	39.1	87.8
MAHA	2.3	1.1	0.8	0.4	6.9	22	6.6	56.9	16.2	7.9
ODIS	6.5	5.4	1.8	0.5	18.8	31.4	27.2	87.9	75.8	72.4
PUN	0.7	0.2	0.1	0	1.2	1.3	13.8	65.1	1.4	0
RAJ	26.5	0.4	0.1	4.3	13.5	19.4	42.2	81.4	58.1	58.5
TN	0.7	0	0	0	0.1	24.3	19	47.6	30.6	0.3
TEL	4.3	0	0	8.5	38	40.5	63.4	80.1	45.8	9.4
UP	22.7	0.3	0.2	1.9	12.6	35.7	17.1	93.7	31.8	52.6
WB	17.9	0.3	0.2	1.2	9.7	59.4	34.7	89.6	59.8	24.5

ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳು

ARP	79	2.8	2.3	20.3	29.1	51	74.7	83	65.1	68.8
NAG	65.9	0.1	0.1	20.9	7	33.8	66.3	72.3	61.4	58
MEG	90.3	1	2.9	37.9	6.1	86.1	48.9	93.3	67	79.9
MAN	86.2	0	0	0.1	33.4	82	47	71.2	54.5	71.8
J&K	41.6	9.2	6	9.2	22.3	75.1	77.1	92.9	73.5	79.5
MIZ	2.7	1.5	0.8	6.9	0.3	44.5	46	71.2	33.8	20.1
ASS	32.5	2.6	1.1	8.3	18.7	70.7	24	91.7	42.9	76.3
HP	2.9	0.3	0.2	0.2	2.4	29.7	16.1	83.6	16	4.2
SIK	35.1	0	0.1	2.1	1.7	73.7	86.7	50.2	35.7	20.8
UK	6.2	2.4	2.8	3.9	7.1	17.6	38.3	77.5	49	22.6
TRI	56.2	0	0	10.3	3.7	83.7	46.1	87.5	36.7	74.1

ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು(ಈ ಭಾಗದ ಕೊನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸರಾಸರಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ)

DEL	0.8	0	0	0	-	0.1	11.9	22.4	14.6	0
PUD	0.2	0	0	0	0	3.6	7.7	0.5	42.9	0
All- India	14.8	2.2	1.7	3.4	14.2	41.1	29.9	83	45	44.1

Source: DISE 2015-16

ಮೂಲ: DISE 2015-16

ಕೋಷ್ಟಕ (ಅನುಬಂಧ) 3.2 : ವಿವಿಧ ವಿಭಾಗದ ಶಿಕ್ಷಕರ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಕ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕೊರತೆ

ರಾಜ್ಯ	ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆಯ ಶೇ. ಪ್ರಮಾಣ				ಹಾಲಿ ಇರುವ ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಇಲ್ಲದವರು	ಶಿಕ್ಷಕ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರಾದ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಇರುವ ಹುದ್ದೆಗಳ ಶೇ. ಪ್ರಮಾಣ		
	ಪ್ರಾಥಮಿಕ	ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ	ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರು	ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷಕರು		SCERT SIE	ಡಯಟ್ DRCs	ಬ್ಲಾಕ್ ಹಂತದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು

ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳು

AP	11.0	0.0	0.0	96.0	0.1	61.5	83.9	66.6
BIH	45.4	36.5	92.6	100.0	40.2	64.3	61.7	50.0
CG	6.8	9.5	0.0	100.0	13.3	57.8	12.9	53.7
GOA	20.2	0.0	54.8	94.1	0.2	37.5	27.3	20.8
GUJ	15.0	28.9	0.0	99.7	0.0	34.9	33.3	24.0
HAR	1.8	0.0	16.8	97.2	0.3	24.7	36.4	33.5
JHAR	35.4	38.5	84.6	99.4	11.4	65.0	58.3	72.3
KAR	27.8	33.3	0.0	99.7	0.5	17.6	4.8	66.7
KER	0.0	0.0	0.0	97.6	0.5	0.0	25.7	0.0
MP	8.7	37.8	21.2	100.0	3.2	45.2	20.0	0.0
MAHA	18.1	18.8	26.7	99.8	0.3	44.9	26.7	18.5
ODIS	15.4	35.4	0.0	86.3	10.9	29.8	42.9	33.3
PUN	8.9	0.0	33.2	100.0	0.0	32.6	0.0	21.4
RAJ	30.9	11.9	0.0	98.2	1.9	20.3	45.5	26.6
TN	26.9	12.6	0.0	54.7	0.2	30.9	23.1	22.8
TEL	17.8	0.0	0.0	93.0	0.1	60.8	7.7	100.0
UP	35.4	38.8	0.0	59.6	15.6	43.3	24.1	100.0
WB	23.5	2.5	0.0	99.9	48.6	66.4	58.3	47.6

ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳು

HP	13.1	0.0	0.0	94.8	2.9	21.2	30.0	8.3
J&K	0.0	0.0	0.0	100.0	44.8	16.4	51.1	53.4
SIK	0.0	0.0	0.0	89.6	44.6	10.2	48.5	69.0
UK	24.0	27.4	0.0	97.7	4.7	39.1	0.0	88.2
ARP	0.0	0.0	83.1	95.8	57.5	0.0	11.1	100.0
ASS	27.0	0.0	0.0	99.9	44.4	50.9	28.3	83.3
MAN	0.0	0.0	0.0	0.0	51.3	35.6	15.8	0.0
MEG	41.7	0.0	0.0	98.8	70.6	56.0	6.9	0.0
MIZ	23.2	0.0	0.0	0.0	5.8	19.5	9.1	0.0
NAG	0.0	0.0	0.0	99.7	64.6	3.2	0.0	23.6
TRI	0.0	0.0	0.0	99.9	63.4	53.0	82.6	31.7

ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು(ಈ ಭಾಗದ ಕೊನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸರಾಸರಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ)

DEL	0.0	0.0	98.9	100.0	0.0	28.5	45.5	83.3
PUD	0.0	0.0	78.4	100.0	0.0	-	-	-
All-India	24.8	21.8	30.7	91.3	15.9	37.9	33.6	52.8

ಮೂಲ: DISE 2015-16 ಮತ್ತು MHRD ಶಿಕ್ಷಕ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಖಾಲಿ ಹುದ್ದೆಗಳ ಮಾಹಿತಿಗೆ

ಟಿಪ್ಪಣಿ: *30-4-2016ಕ್ಕೆ CSS- ಶಿಕ್ಷಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಡಯಟ್ ಮತ್ತು SCERT ನಲ್ಲಿರುವ ರಾಜ್ಯವಾರು ಸ್ಥಿತಿಯ ಮಾಹಿತಿ

ಕೋಷ್ಟಕ (ಅನುಬಂಧ) 3.3: ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಶಿಕ್ಷಕರಿರುವ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ

ರಾಜ್ಯ	ಪ್ರಾಥಮಿಕ			ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ		
	ಕಡಿಮೆ ಶಿಕ್ಷಕರಿರುವ ಶಾಲೆಗಳ ಶೇಕಡಾ	ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರಿರುವ ಶಾಲೆಗಳ ಶೇಕಡಾ	ಹೆಚ್ಚು ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ಇಲ್ಲದಿರುವ ಶಾಲೆಗಳ ಶೇಕಡಾ	ಕಡಿಮೆ ಶಿಕ್ಷಕರಿರುವ ಶಾಲೆಗಳ ಶೇಕಡಾ	ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರಿರುವ ಶಾಲೆಗಳ ಶೇಕಡಾ	ಹೆಚ್ಚು ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ಇಲ್ಲದಿರುವ ಶಾಲೆಗಳ ಶೇಕಡಾ

ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳು

AP	33.2	16.6	50.3	54.2	33.5	12.3
BIH	85.0	6.0	9.0	91.9	4.5	3.6
CG	17.6	27.2	55.2	36.8	39.6	23.6
GOA	55.6	19.4	25.1	42.3	38.9	18.8
GUJ	23.6	18.6	57.8	66.9	4.7	28.3
HAR	33.4	18.4	48.2	69.0	21.7	9.3
JHAR	61.4	6.0	32.6	88.7	2.6	8.7
KAR	46.5	11.4	42.0	62.6	18.7	18.6
KER	28.8	62.6	8.6	29.6	60.3	10.0
MP	30.0	16.2	53.7	73.6	8.4	18.0
MAHA	33.2	8.8	58.0	61.9	19.8	18.3
ODIS	27.8	16.3	55.9	81.1	6.9	12.0
PUN	28.3	19.6	52.2	34.1	49.5	16.4
RAJ	49.4	11.5	39.1	41.5	31.2	27.2
TN	25.0	8.3	66.8	31.0	52.3	16.7
TEL	36.6	13.0	50.4	37.2	49.7	13.0
UP	57.1	20.4	22.5	51.1	23.9	25.0
WB	35.4	34.0	30.6	48.3	35.3	16.4

ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳು

HP	14.0	24.1	61.8	22.5	54.0	23.4
J&K	15.1	27.2	57.7	27.1	36.5	36.5
SIK	0.7	89.5	9.8	10.1	83.3	6.6
UK	15.5	11.2	73.2	53.6	23.8	22.6
ARP	43.6	29.7	26.7	47.8	38.6	13.6
ASS	32.3	18.8	48.9	17.8	75.1	7.1
MAN	15.7	57.6	26.7	40.2	45.7	14.2
MEG	29.3	15.6	55.1	9.5	73.7	16.8
MIZ	46.4	40.0	13.6	1.2	97.9	0.8
NAG	12.4	78.2	9.5	17.0	64.5	18.5
TRI	10.6	66.5	22.8	22.8	63.9	13.3

ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು (ಕೊನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತದ ಸರಾಸರಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ)

DEL	51.3	29.0	19.7	46.8	41.3	11.9
PUD	12.2	67.0	20.8	61.8	32.8	5.4
All-India	40.3	17.6	42.1	56.5	25.3	18.2

ಮೂಲ: DISE 2015-16

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ (ಅನುಬಂಧ) 3.4: ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವೆಚ್ಚದ ರಚನೆ (ಶೇಕಡಾವಾರು)

ರಾಜ್ಯ	ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನ	ಶಿಕ್ಷಕರ ವೃತ್ತಿಪರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅರ್ಹತೆ	ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆ	ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬೆಂಬಲ	ಆಡಳಿತ	ಇತರೆ
-------	--------------	----------------------------	---------------------	------------------------------	----------------	-------	------

ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳು

AP	61.6	1.1	8	7	5.8	5.7	10.7
BIH	62.4	1.7	13.1	3.1	1.6	3.9	14
CG	65.7	1.1	8.8	7	3.2	3.9	10.4
GOA	67.8	2.1	8.5	5.5	5.3	5.5	5.2
GUJ	66.5	1.2	9.6	4.4	2.2	4	12.1
HAR	62.2	1.1	9.5	5.4	4.1	5.7	11.9
JHAR	63.5	1.6	10.7	6.3	3.2	3.9	10.7
KAR	68.8	1.4	8.2	6.4	2.5	3.8	8.9
KER	72.4	1.1	9.3	4	3	3.7	6.5
MP	62.8	1.2	8.5	7.3	2.9	3.9	13.3
MAHA	68.6	1.3	9	5.1	2.1	3.8	10.1
ODIS	62.9	1.3	8.7	6.6	3.6	3.9	13.1
PUN	63.9	1.2	9.7	6.2	4.3	5.7	9
RAJ	62.7	1.2	8.2	6.3	2.7	6.1	12.9
TN	68.1	1.2	10	5.8	3.6	3.7	7.6
TEL	58.7	1.2	8.2	6.5	6.4	5.7	13.3
UP	55.6	1.2	9.2	5.7	2.8	6.3	19.3
WB	65	1.3	11.3	5.2	2.4	3.9	10.9

ವಿಶೇಷ ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯಗಳು

HP	68.5	1.1	5.8	8.9	5.7	5.7	4.4
J&K	68.8	1.2	5.3	8.1	4.9	5.8	5.9
SIK	75.2	1.8	4	3.5	5.5	5.6	4.4
UK	66.6	1.2	6.6	8.6	4.4	5.6	7
ARP	54.5	1.3	6.5	6.2	9.6	5.8	16.1
ASS	72	1	8.5	6.6	2.3	3.8	5.7
MAN	70.8	1.4	4.6	6	4.5	5.8	6.9
MEG	68.4	1.2	6.6	8.2	3.5	5.7	6.4
MIZ	73.5	1.5	4.2	5.5	5.9	5.7	3.8
NAG	71.1	1.6	4.6	4.5	5.7	5.9	6.7
TRI	73.8	1.4	7.1	4.4	3.9	5.6	3.8

ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು (ಕೊನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅವಿಲ ಭಾರತದ ಸರಾಸರಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ)

DEL	61.4	1.3	14.3	2.3	2.6	5.6	12.6
PUD	70.2	1.5	7	3.6	5.4	5.6	6.8
All-India	63.8	1.3	9.5	5.6	2.9	4.6	12.2

ಮೂಲ: DISE 2015-16

ಇಕನಾಮಿಕ್ ಅಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಷೆ

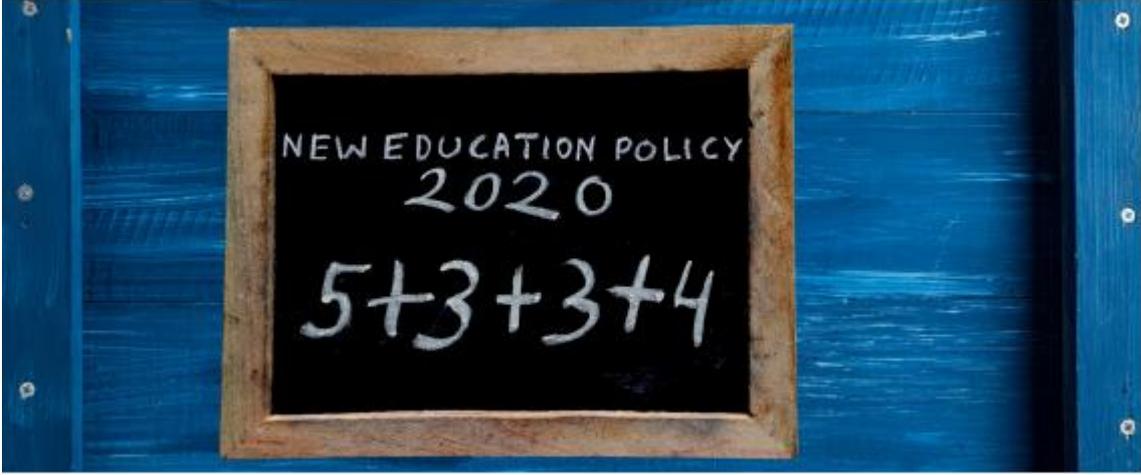
ISSN (Online) 234 9-8846

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ 2020 ನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು

ವಿಕಾಸ್ ಮಣಿಯಾರ್

ವಿಕಾಸ್ ಮಣಿಯಾರ್ ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್ ಜೀ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಎಜುಕೇಷನ್ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. (vikas.maniar@apu.edu.in)

ಇಕನಾಮಿಕ್ ಅಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಷೆ ಸಂಪುಟ 57, ಸಂಚಿಕೆ 6, 5 ಫೆಬ್ರವರಿ, 2022

2021-22ರ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಂದೂ ಕಂಡಿರದ ವರ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಒಂದು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಕಾಲಬದ್ಧ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಯೋಜನೆಯೊಂದಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯು ಹೊರಬಂತು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಕೋವಿಡ್ ಮಹಾಮಾರಿಯಿಂದಾಗಿ ಬಹುಪಾಲು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ತಟಸ್ಥವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಭಾರೀ ಪ್ರಮಾಣದ ಕಲಿಕಾ ನಷ್ಟವುಂಟಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಬುನಾದಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಜ್ಞಾನದ ಕಲಿಕೆಗೆ ಪೆಟ್ಟು ನೀಡಿತು. ಈ ನಷ್ಟವನ್ನು ಮುಂಬರುವ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿದೂಗಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇವೆರಡೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತವೆ. 2021 -22ರ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ (ಒಂದು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ರಾಜ್ಯವಾಗಿ) ಪ್ರಸ್ತುತ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷದ ಶಿಕ್ಷಣ ಬಜೆಟ್ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಲು ನೀಡಲಾಗಿರುವ ಮೊತ್ತ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಎಂಬುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಹಣ

2020-21 ರ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚವು 6.75 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳಾಗಿತ್ತು. ಇದು ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಆದಾಯದ (GDP) ಶೇ.3.5 ರಷ್ಟಾಗಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದ 10.4 ರಷ್ಟಾಗಿದ್ದು (ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಬಜೆಟ್ 2021 ಬಿ: 371). ಈ ಮೊತ್ತವು 1 960 ರಲ್ಲಿ ಕೊಠಾರಿ ಆಯೋಗದ ವರದಿ ಮತ್ತು ನಂತರದ ಎಲ್ಲಾ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣಾ ದಾಖಲೆಗಳು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡುವ ನಿವ್ವಳ ಆಂತರಿಕ ಆದಾಯದ (GDP) ಶೇ. 6 ರಷ್ಟು ವೆಚ್ಚಕ್ಕಿಂತ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಕೋಷ್ಟಕ 1 ರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬಜೆಟ್ ಅನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪಾಲನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಬಜೆಟ್ ನ ಶೇ. 80.7 ರಷ್ಟನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ವ್ಯಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟ ಬಜೆಟ್ ನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪಾಲು ಶೇ. 84.24 ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 1: ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಬಜೆಟ್‌ನ ಹಂಚಿಕೆ (2018-19)

	ರಾಜ್ಯಗಳು	ಕೇಂದ್ರ	ಒಟ್ಟು
ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ	3 9.78	6. 9	46.68
ಸೆಕೆಂಡರಿ ಶಿಕ್ಷಣ	31.0 9	2.3	33.3 9
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ	9.3	3.76	13.06
ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ	2.7 9	2.6	5.3 9
ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ, ಭಾಷಾ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ	1.27	0.2	1.47
ಒಟ್ಟು	84.24	15.76	100

ಮೂಲ: ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ 2021

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ವಿತರಣೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ಮಾದರಿಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. 2021-22ರ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದ 54,873.66 ಕೋಟಿ ರೂ ಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ, 77.54ರಷ್ಟನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಆಯೋಜಿಸಿದ ಎರಡು ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ, ಶೇ 56.58 ನ್ನು ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನಕ್ಕೆ (SSA) ಮತ್ತು ಶೇ. 20. 96 ನ್ನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿಯೂಟ ಯೋಜನೆಗೆ (MDM) ಮೀಸಲಿಡಲಾಯಿತು. SSA ಅನ್ನು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ (ಆದಾಯ ಮತ್ತಿತರ ತೆರಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿಧಿಸುವ) ಶೇ. 2 ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸೆಸ್ ನಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೋಶ್ ನ ಹಣದಿಂದ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೋಶದ ಹಣವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರಾಯೋಜಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಶೇ 20.4 ರಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ನಡೆಸುವ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿದ್ಯಾಲಯ, ನವೋದಯ ವಿದ್ಯಾಲಯ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಂಡಳಿ (NCERT- National Council of Educational

Research and Training) ಗಳಿಗಾಗಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಸೆಕೆಂಡರಿ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ 2021-22 ರ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದ ಶೇ 76.08 ರಷ್ಟು ಮೊತ್ತವಾದ 24273.07 ಕೋಟಿ ರೂ ಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಸೆಕೆಂಡರಿ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಅನುದಾನಿತ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನ ನೀಡಲು (ಇದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆ ಶಾಲೆಗಳ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನವಾಗಿರುತ್ತದೆ) ವ್ಯಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತಷ್ಟು, ಶೇ 8.74 ರಷ್ಟನ್ನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿಯೂಟಕ್ಕೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ವೆಚ್ಚಗಳಿಗೆ ಉಳಿಯುವ ಮೊತ್ತವು ಶೇ. 15.18 ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ. ಇದರಲ್ಲಿ ಶೇ. 7 ರಿಂದ 8 ರಷ್ಟು ಬೋಧಕೇತರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ವೇತನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರವು ಪ್ರಾಯೋಜಿಸುವ ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ (SSA) ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿಯೂಟದ ಯೋಜನೆಗೆ (MDM) ದೊರೆಯುವ ಮೊತ್ತವು ಕರ್ನಾಟಕ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ 6.6 ಮತ್ತು ಶೇ. 3.9 (ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷ 2021-22ರ SSA ಮತ್ತು MDM ನ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಅಡ್ಡೆಸರಿ ಬೋರ್ಡ್ ಸಭೆಯ ನಡವಳಿ) ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ನಿಗದಿಯಾದ 38,350.65 ಕೋಟಿ ರೂ. ಗಳ ಕೇಂದ್ರ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಶೇ, 75.68 ರಷ್ಟನ್ನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವೇ ನೇರವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ IIM ಗಳು, IIT ಗಳು, ಮತ್ತು NIT ಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶೇ. 15.83 ರಷ್ಟನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವ ದರ್ಜೆಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪಡೆಯುವ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಾಲದ ಬಡ್ಡಿಗೇ ಸಹಾಯಧನವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಬಜೆಟ್‌ನ ರೂ 18,000 ಕೋಟಿಗಳು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಮತ್ತು ಉಚ್ಚತರ ಶಿಕ್ಷಾ ಕೋಶ ಗಳಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಹಣವು ತೆರಿಗೆಗಳ ಜೊತೆ ವಿಧಿಸುವ ಶೇ.1 ಪ್ರಮಾಣದ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸೆಸ್‌ನಿಂದ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ 2021-22 ರ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ (ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬರುತ್ತವೆ). ನಿಗದಿಯಾದ 4,501.87 ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ 29.49 ರಷ್ಟು ಸರ್ಕಾರಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ, ಶೇ. 20.26 ರಷ್ಟು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ, ಮತ್ತು ಶೇ 9.76 ರಷ್ಟು ಸರ್ಕಾರಿ ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್ ಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಬಜೆಟ್‌ನ ಶೇ. 18.12 ರಷ್ಟು ಹಣವು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಿಗೆ, ಶೇ. 7.23 ರಷ್ಟು ಸರ್ಕಾರೇತರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಬಜೆಟ್‌ನ ಶೇ. 84.86 ರಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು, ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್‌ಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಈ ವೆಚ್ಚದ ಬಹುಭಾಗವು ಬೋಧಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ವೇತನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಲಾಕ್ ಡೌನ್ ಮತ್ತು ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದುದರ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ 2021-22 ರ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷದ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಬಜೆಟ್‌ನ ಶೇ. 94.25 ರಷ್ಟನ್ನು, ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಪೂರ್ಣ ವೆಚ್ಚವಾಗದೇ ಉಳಿದ ಬಜೆಟ್‌ನ ಬಾಬುಗಳೆಂದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ (68.4%), SSA ವೇತನವಲ್ಲದ ಬಾಬುಗಳು (75.03%), MDM (68.12%). SSA ಬಜೆಟ್ ನ ಕಡಿಮೆ ಉಪಯೋಗದಿಂದಾಗಿ (72.15%) ಶಾಲಾ

ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಪ್ರಮಾಣ 87.12%. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ MDM ಗಾಗಿ ಆದ ಕೇಂದ್ರದ ವೆಚ್ಚವು ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಯಾದ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇತ್ತು. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ 2020-21 ರ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷದ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ (ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವೂ ಸೇರಿ) ಬಜೆಟ್ ನ ಶೇ 98.93 ರಷ್ಟು ಬಳಕೆಯಾಯಿತು. ಈ ಮೊತ್ತದ ವ್ಯಯವು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ನೇರ ಅನ್ವಯಿಸದ ಜಿಗಟನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಶೇ. 80 ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಿನಿಯೋಗವಾದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಾಬು ಎಂದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ (ಶೇ. 72.2%). ಕೇಂದ್ರ ಬಜೆಟ್ ನ ಶೇ. 83.36 ರಷ್ಟು ವಿನಿಯೋಗವಾಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೇಂದ್ರದ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ನಿಗದಿಮಾಡಿದ ಹಣ ಕಡಿಮೆ (ಶೇ. 50.31%). ಮತ್ತೊಂದು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಗೆ (HEFA) ಯೋಜಿಸಿದ 2,000 ಕೋಟಿ ರೂ ಗಳ ಬದಲು 200 ಕೋಟಿ ರೂ ಗಳನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದ್ದು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಹಣಕಾಸು

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯು ಇನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಈಡೇರದ, ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ, 6 ರಿಂದ 14ವರ್ಷದವರೆಗೆ (ತರಗತಿ 1 ರಿಂದ 8 ರವರೆಗೆ) ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುವ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪುನರುಚ್ಚರಿಸುತ್ತದೆ. 2019 ರ ಮಕ್ಕಳ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕಿನ ಕಾಯಿದೆ ಅಥವಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕಿನ ಕಾಯಿದೆಯು ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹಕ್ಕುಬದ್ಧವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯು ಪೂರ್ವಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಹಂತದಿಂದ (ಮೂರನೆ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ) ಸೆಕೆಂಡರಿ ಹಂತದವರೆಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶೇ. 100 ರಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾತಿ ಮಾಡುವ ಕರೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ 2018 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಶೇ. 26.3 ರಷ್ಟು ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು 2035 ರ ವೇಳೆಗೆ ಶೇ. 50 ರಷ್ಟಕ್ಕೆ (2018 ರಲ್ಲಿದ್ದ 26.3% ರಿಂದ) ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ನೀತಿಯು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸರಿಪಡಿಸಿ, ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಹುಶೃತ (multidisciplinary) ಗೊಳಿಸಿ 2040 ರ ವೇಳೆಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ 3,000 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕರೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. 2030 ರ ವೇಳೆಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೂ ಅಂತಹ ಒಂದಾದರೂ ಸಂಸ್ಥೆ ಇರಬೇಕೆಂದು ಕರೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಹಣಕಾಸನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಭಾರೀ ವಿಸ್ತರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಅವಕಾಶ ಮತ್ತು ಹೇರಳ ಧನಸಹಾಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ.

ಏಪ್ರಿಲ್ 2021 ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಸಾರ್ಥಕ್ (SARTHAQ-Students' and Teachers' Holistic Advancement through Quality Education) ಎಂಬ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ಈ ಅನುಷ್ಠಾನ ಯೋಜನೆಯು 16 ಕೇಂದ್ರಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನೂ, 138 ಪ್ರಮುಖ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿತು. ಈ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು (task) ಇನ್ನೂ ವಿಭಜಿಸಿ 287 ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಇವುಗಳನ್ನು 2025 ರ ವೇಳೆಗೆ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿತು. ಈ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ 130 ನ್ನು 2021-22 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಅದರ ಸೂಚನೆ. ಈ ಆಗಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು (ಕೋಷ್ಟಕ 2).

ಕೋಷ್ಟಕ 2: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳ ವಿಧಗಳು

1. ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಸಂಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಉದಾ: ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ 60
2. ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸುವ ವಿಧಾಯಕ (regulatory) ಮತ್ತು ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಉದಾ: ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ 95
3. ನೀತಿನಿರೂಪಕ, ವಿಧಾಯಕ ಮತ್ತು ವಿತರಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪುನರ್ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಉದಾ: ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ 212
4. ಭೌತಿಕ ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆ ಉದಾ: ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ 15
5. ಬೋಧನಾ ಕಲಿಕಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಗಳು, ಶಿಕ್ಷಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೃದ್ಧಿಯ ರಚನೆಗಳ ಏಕಸೃಷ್ಟಿ ಉದಾ: ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ 53
6. ಬೋಧಕ ಮತ್ತು ಬೋಧಕೇತರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ನೇಮಕಾತಿ ಉದಾ: ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ 42
7. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿಯೂಟ, ಶಾಲಾ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಿಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹೆಚ್ಚಳ ಉದಾ: ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ 17
8. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ದತ್ತಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಉದಾ: ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ 171

ಮೂಲ: ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷರತಾ ಇಲಾಖೆ, 2021 ಎ

ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಇಂತಹ ಅನುಷ್ಠಾನ ಯೋಜನೆಯ ಅಧಿಕೃತ ಸುತ್ತೋಲೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಇಂತಹ ಕರಡು ಪತ್ರಗಳು ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿವೆ. ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತಹ ವರ್ಗೀಕರಣದ 181 ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಒಂದು ಕರಡು ಪತ್ರವು ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಗೊಂಡಾನಾ ವಿದ್ಯಾಪೀಠದ ಸುತ್ತೋಲೆ (2020).

ಇಷ್ಟಲ್ಲದೆ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತಮ್ಮದೇ ಮಾದರಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ರೂಪಿಸುತ್ತಿವೆ. ಆಗಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಾಲಾವಧಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಯೋಜಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಈ ಅನುಷ್ಠಾನ ಯೋಜನೆಯು ಎದೆಗುಂದಿಸಬಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂಬುದು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಸಕ್ತ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲೇ ಆರಂಭಗೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ.

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ 4, 5, 6, 7 ರಲ್ಲಿರುವ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಬಂಧಿತ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ರಾಜ್ಯಗಳ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಗಳದ್ದಾಗುತ್ತದೆ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳದ್ದಾಗುತ್ತದೆ. ಭೌತಿಕ ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯ

ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆಯು (2) ಸಾಕಷ್ಟು ಬಂಡವಾಳದ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವಿಸ್ತರಣೆ (ಬೋಧಕ ಮತ್ತು ಬೋಧಕೇತರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ನೇಮಕಾತಿ -6) ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿಯೂಟ, ಶಾಲಾ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹೆಚ್ಚಳವು (7) ಶಾಲಾ ನಿರ್ವಹಣಾ ಬಜೆಟ್ ನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ 1, 2, 3 ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕಾರ್ಯಗಳು ಕೇಂದ್ರದ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಗಳು, ಕೇಂದ್ರದ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಗಳ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಮೂರೂ ವಿಧದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಒಂದು ಸಲ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿದ್ದು ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣಕಾಸಿನ ನಿಯೋಜನೆಯನ್ನೇನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. 8 ರಲ್ಲಿರುವ ಕಾರ್ಯವು ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯು ಶಿಕ್ಷಣ ಬಜೆಟಿನಲ್ಲಿ ನಿವ್ವಳ ದೇಶೀಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯ (GDP) ಶೇ. 6 ರಷ್ಟನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಿಡಬೇಕೆಂಬ ಹಾಲೀ ಇರುವ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪುನರುಚ್ಚಾರ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದರೂ, ಅದನ್ನು ಈಗಿರುವ ಶೇ 3.5 ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಶೇ. 6 ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಮೌನವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅದು NEP ಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಒಂದು ಸಲದ ವೆಚ್ಚದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಮೌನ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಕರಡು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟ 1 ರಲ್ಲಿ ಕಸ್ತೂರಿ ರಂಗನ್ ಸಮಿತಿಯು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲಿನ ಬಜೆಟ್ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಶೇ 10 ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸರಕಾರಿ ವೆಚ್ಚದ ಶೇ. 20.9 ಕ್ಕೆ ಏರಿಸಬೇಕೆಂದು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅದು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ನಿವ್ವಳ ದೇಶೀಯ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಜೋಡಿಸುವ ವರ್ತಮಾನದ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದಿದೆ ಮತ್ತು ವರ್ತಮಾನದ ಶಿಕ್ಷಣ ಬಜೆಟ್ ಅನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸುವ ಅಗತ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದರೊಟ್ಟಿಗೆ ಅದು ಸರಕಾರಿ ವೆಚ್ಚದ ಶೇ. 3 ರಷ್ಟನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ, “ಅಗತ್ಯ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಗಾಗಿ” ಏಕಕಾಲಿಕ ವೆಚ್ಚವಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವಂತೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡುತ್ತದೆ (ಕೋಷ್ಟಕ 3 ಮತ್ತು 4). ಆದರೆ ಸಮಿತಿಯು ಈ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳಿಗೆ ಆಧಾರಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಭರಿಸಬೇಕಾದ ಪಾಲಿನ ಬಗ್ಗೆ ಆಗಲೀ, ಈ ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪಲು ಒಂದು ಕಾಲಾವಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಗಲೀ ಸಮಿತಿಯು ಏನನ್ನೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೋಷ್ಟಕ 3: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ವಾರ್ಷಿಕ ವೆಚ್ಚ

ಸರ್ಕಾರದ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ವಾರ್ಷಿಕ ವೆಚ್ಚ		
1.	ಆರಂಭಿಕ ಬಾಲ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ-ವಿಸ್ತರಣೆ/ಸುಧಾರಣೆ	1.4
2.	ಬುನಾದಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಜ್ಞಾನ-NTP/RIAP/ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳು	0.2
3.	ಶಾಲೆಗಳು-ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ವೆಚ್ಚ/ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು	2
4.	ಆಹಾರ/ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ (MDM+)- ಬೆಳಗಿನ ಉಪಾಹಾರ/ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ವರ್ಧನೆ	1.3

5.	ಶಿಕ್ಷಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಮುಂದುವರಿಯುವ ವೃತ್ತಿಪರ ಬೆಳವಣಿಗೆ	0.6
6.	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು-- ಗುಣಮಟ್ಟ/ ಸಿಬ್ಬಂದಿ/ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ	5
7.	ಸಂಶೋಧನೆ—NRF ಧನಸಹಾಯ	0.4
ಒಟ್ಟು		10.9

(ಮೂಲ: ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, 2019)

ಕೋಷ್ಟಕ 4: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಏಕಕಾಲೀನ ವೆಚ್ಚ

ಸರ್ಕಾರದ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಏಕಕಾಲೀನ ವೆಚ್ಚ	
1. ECCE ಕೇಂದ್ರಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆ	0.6
2. ಶಾಲೆಗಳ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು	0.2
3. ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು	0.1
4. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬೋಧನಾ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ವಸತಿಗಳು	1.4
5. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ದತ್ತಿ	0.6
ಒಟ್ಟು	3.0

ಮೂಲ: ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, 2019

ಕೋವಿಡ್ ಮಹಾಮಾರಿಯಿಂದಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಕಲಿಕೆಯ ಸುಧಾರಣೆ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಲಾಗುವ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾದ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದರೆ ಮಾರ್ಚ್ 2020 ರಿಂದ ಮುಖತಃ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ರದ್ದು ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಕಲಿಕಾ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸುವುದು. 2020 ರ ತಂಡದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಇನ್ನೂ (ಈ ಲೇಖನ ಬರೆಯುವ ವೇಳೆಗೆ) ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಆನ್ ಲೈನ್ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಹಾಜರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ನಿಜವಾದರೂ, ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ಈ ಆನ್ ಲೈನ್ ತರಗತಿಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಮೀಕ್ಷೆಯೊಂದರ ಪ್ರಕಾರ "ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶೇ. 8 ರಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಶೇ. 37 ರಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಏನನ್ನೂ ಕಲಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ (The School Team 2021). ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ 49 ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಯಾವುದೇ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಫೋನ್ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಫೋನ್ ಇದ್ದರೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಫೋನ್ ಲಭ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಆನ್ ಲೈನ್ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಇಂಟರ್ ನೆಟ್ ಸಂಪರ್ಕ/ಸೌಲಭ್ಯ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಉತ್ತಮವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಆನ್ ಲೈನ್ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಹಾಜರಾಗುತ್ತಿದ್ದವರು ಕೇವಲ ಶೇ. 24 ರಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು. ಜನರ ಮಾತಿನಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವುದೇನೆಂದರೆ ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಇಂತಹುದೇ ಸವಾಲುಗಳಿದ್ದವು. ಆನ್ ಲೈನ್ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಹಾಜರಾಗುತ್ತಿದ್ದವರಿಗೂ ಸಹ ಈ ತರಗತಿಗಳು ಕಲಿಕೆಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಹಾಯ ತುಂಬಾ ದುರ್ಬಲವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಶಾಲಾ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ,

ಮುಂದುವರಿದ ಲಾಕ್ ಡೌನ್ ನಿಂದಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿದ ಆರಂಭಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಕೌಶಲದಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಇಳಿಕೆ ಉಂಟಾಯಿತು.

ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯು ಹೇಳುವ 2025 ರ ವೇಳೆಗೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಬುನಾದಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಜ್ಞಾನ (FLN- Fundamental Literacy and Numeracy) ದಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಳಿಸಿದೆ. ಬುನಾದಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಜ್ಞಾನ (FLN) ವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಈ ವರ್ಷ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಿಯೋಗ, ನಿಪುಣ್ ಭಾರತ್ (NIPUN-National Initiative for Proficiency in Understanding and Numeracy-ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷರತಾ ಇಲಾಖೆ 2021 b) ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಬುನಾದಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮೂರನೇ ತರಗತಿಗೆ ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ಗಳಿಸುವರು, ಹಾಗೆಯೇ ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಐದನೆಯ ತರಗತಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿಲ್ಲವಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ಈ ಜ್ಞಾನ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಲು "ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲ ಒದಗಿಸುವುದು, ಸಹಪಾಠಿಗಳ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಅವರ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಪೂರಕ ಕಲಿಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು" ಎಂಬ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಈಗಾಗಲೇ ನಿಪುಣ್ ಭಾರತ್ ನಿಯೋಗವು ಬುನಾದಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಜ್ಞಾನ (FLN) ವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯು ಹೇಳುವ 2025 ರ ಕಾಲಾವಧಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿ 2026-27 ರ ಕಾಲಾವಧಿಯ ಗುರಿಯನ್ನು ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಈ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ಕಾಲಾವಧಿಯ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದರೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಹೂಡಿಕೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಈ ಹೂಡಿಕೆ ಕೇವಲ ಕೋವಿಡ್ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಕಲಿಕಾ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಮೀರಲು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ. ಇದು ನಿಪುಣ್ ಭಾರತ್ ನಿಯೋಗವು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯು ಹೇಳುವ 2026 ರ ಕಾಲಾವಧಿಯ ಒಳಗೆ ಬುನಾದಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಜ್ಞಾನದ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ಕೂಡ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

2021-22ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಬಜೆಟ್ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಧನಸಹಾಯ

ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್, ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ, ಕೇಂದ್ರ ಬಜೆಟ್ ಆಗಲೀ ಅಥವಾ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಜೆಟ್ ಆಗಲೀ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಂಜಸವಾದ ಹಣಕಾಸಿನ ನಿಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, 2021-22 ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಬಜೆಟ್ ನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಶೇ. 8.74 ರಷ್ಟು ಹಣ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿತ್ತು ಆದರೆ ಇದು, 2020-21ರ ಬಜೆಟ್ ನಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರಾದ ಮೊತ್ತಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಜೆಟ್ ನಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಮೊತ್ತ ಹಿಂದಿನ ಬಜೆಟ್ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಿಂತ ಶೇ.2.83 ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಜೆಟ್ ಶೇ. 3.21 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಜೆಟ್ ನಲ್ಲಿ ಈ ಮೊತ್ತವು ಕನಿಷ್ಠ ಶೇ. 2.25 ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಇರುವ ಮುಂಚೂಣಿಯ ಯೋಜನೆಯಾದ ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನಕ್ಕೆ ಬಜೆಟ್ ನಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರಾದ ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಶೇ. 19.87 ರಷ್ಟು ಕಡಿತವಾಗಿದೆ. ಹಣದಬೃಂದವನ್ನು ಸರಿತೂಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಂಗಗಳಿಗೆ ಬಜೆಟ್ ನಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಯಾದ ಮೊತ್ತವು ವಾಸ್ತವ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸೂರಾಗಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು, ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ; ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿಯೂಟ ಯೋಜನೆಗೆ, ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಇ-ಕಲಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿದ ನಿಯೋಜನೆಗೆ ಹೂರತಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವಿತರಣೆಯನ್ನು ಬಜೆಟ್ ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಹಂತದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರದ ಬಜೆಟ್ ನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಉಪಕ್ರಮಗಳಾದಂತಹ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಲೀ, ಕೋವಿಡ್ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕದ ಆನಂತರದ ಕಲಿಕಾ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಲಾಗಲೀ ಅವಕಾಶಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗಿವೆ.

ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬೆಳವಣಿಗೆ (SARTHAQ- Students' and Teachers' Holistic Advancement through Quality Education) ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಮೊದಲ ವಾಹಕಗಳೆಂದು SSA ಮತ್ತು MDM ಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮುಂಚೂಣಿಯ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರದ ಶಾಲಾ ಬಜೆಟ್ ನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಮೊತ್ತ ಇರುವುದಾದರೂ ಈ ಮೊತ್ತವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೊತ್ತವು ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳ ಶಾಲೆಗಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಬಜೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ್ದಾಗಿತ್ತದೆ. 2021-22ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಯೋಜನಾ ಅನುಮೋದನಾ ಮಂಡಳಿಯು (PAB-Project Approval Board) ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ನೀಡಿರುವ ಮೊತ್ತವು 1,537 ಕೋಟಿ ರೂ ಗಳಾಗಿದ್ದು, ಈ ಮೊತ್ತವು ಕರ್ನಾಟಕ ಶಾಲಾ ಬಜೆಟ್ಟಿನ ಶೇ 6.3 ಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಬಜೆಟ್ಟಿನ ಶೇ. 5.3 ರಷ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷ 2021-22 ರಲ್ಲಿ ಆದ ಈ ಮೊತ್ತದ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನಕ್ಕೆ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಂಬಲಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ವಿಷಯವೆಂದರೆ, ಈ ವರ್ಷದ SSA ಅಡಿಯಲ್ಲಿ FLN ಗೆ ನೀಡಿರುವ ಧನಸಹಾಯ. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ನೀಡಿರುವ 83.8 9 ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳ ಮೊತ್ತವು ಒಂದು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಂತೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಇದು ಕೇವಲ ಹಣಕಾಸು ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಜಾಣ ಕಸರತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸುಧಾರಿಸಲು ಇರುವ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗಾಗಿರುವ ಮಂಜೂರಾತಿಯ ವಿನಿಯೋಜನೆಯನ್ನು ಒಡೆದು FLN ಗೆ ಘೋಷಿಸಿದ್ದ ಹಣವನ್ನು ಮುಡುಪಾಗಿ ಇಟ್ಟು, ಕೆಲವು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಹಣಕಾಸಿನ ನೀಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸುಧಾರಣೆಯೂ ಇಲ್ಲ (ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷರತಾ ಇಲಾಖೆ 2021c, 2020).

ಕೆಲವು ಅಪವಾದಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ, ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷ 2021-22 ಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಜೆಟ್ಟಿನ ಕೊಡುಗೆಯು ಇದ್ದಷ್ಟೇ ಇದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಧನಸಹಾಯ ಆಯೋಗ (UGC) ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಅನುದಾನವು ಕಳೆದ

ವರ್ಷದ ಬಜೆಟ್ ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಷ್ಟೇ ಇದೆ. ಈ ಬಜೆಟ್ಟಿನ ಅನುದಾನದ ಜೊತೆಗೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಿಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ತಮ್ಮದೇ ಹಣಕಾಸಿನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಒತ್ತಡವಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಧನಸಹಾಯ ಹಂಚಿಕೆ/ವಿನಿಯೋಜನೆಯನ್ನು (HEFA-Higher Education Fund Allotment) ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅಗತ್ಯ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಹಣಕಾಸನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಸಾಲದ ಮೊರೆ ಹೋಗುವ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಬೇಕಿದೆ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿರುವಾಗ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ವಿಸ್ತರಣೆ ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪುನರ್ರಚನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ದೊರೆಯುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಎನ್ ಇ ಪಿ ಯು ಬಹುತೇಕ, ಪ್ರಬಲ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳಾದ ಭೌತಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳು, ಬೋಧಕ ಮತ್ತು ಬೋಧಕೇತರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ನೇಮಕ, ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ (ಬಹುಶಃ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿಯೂಟ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ), ಹೊಸಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಸಮನ್ವಯತೆಗಳಿಗಾಗಿ ನಿಧಿ ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದನ್ನು ಅನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕಾಲಾವಧಿಗೆ ಮುಂದೂಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬುನಾದಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಜ್ಞಾನ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗುರಿಯಾದ ನಿಪುಣ್ ಕೂಡ ಸಾಕಷ್ಟು ನಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸೊರಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕೋವಿಡ್ ಮಹಾಮಾರಿಯ ನಂತರ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರುವ ಬುನಾದಿ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಗಣಿತ ಕೌಶಲಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಕಲಿಕಾ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸುವ ಯೋಜನೆಗೂ ಗಂಭೀರ ತಡೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇರೀತಿ, ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪುನರ್ರಚಿಸುವ, ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಗುರಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಹಣಕಾಸಿನ ಹಂಚಿಕೆಯು ಸರಿದೂಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬಜೆಟ್, ನಿಯಂತ್ರಕಗಳನ್ನು, ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು, ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪುನರ್ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಯೋಜನೆಯಂಥ ಕಡಿಮೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ತೀವ್ರತೆಯ, ಅಲ್ಪ ವೆಚ್ಚದ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ರಾಜ್ಯಾದಾಯದಲ್ಲಿ ಧನಸಹಾಯ ಒದಗಿಸಬಹುದು ಅಷ್ಟೇ.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ: “ಎಲ್ಲಾ ಬಜೆಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ (2021a) ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ (2021) ಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷ 2021-22ರ ಬಜೆಟ್ಟಿನ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನಗಳು :

Department of School Education and Literacy (2021a) "Implementation plan for National Education Policy, 2020: SARTHAQ," Ministry of Education, Government of India, New Delhi.

— 2021b. NIPUN Bharat: Guidelines for implementation. Ministry of Education, Government of India. New Delhi.

— 2021c. "Samagra Shiksha -Meeting of the Project Approval Board (PAB) 2021-22 held on 27th April 2021 circulation of Minutes in respect of Karnataka-reg." Ministry of Education, Government of India. New Delhi.

Department of School Education and Literacy, 2020. "Minutes of the meeting of the Project Approval Board held on 19th May 2020 to consider the Annual Work Plan & Budget (AWP&B) 2020-21 of Samagra Shiksha for the State of Karnataka." Ministry of Education, Government of India. New Delhi.

Gondwana Vidyapeeth, 2020. Circular dated 27.09.2020. Accessed from https://unigug.ac.in/portal/administrator/administrator/images/news_atta... on 06 November 2021.

Government of India, 2021a. "Expenditure Budget 2021-22." Ministry of Finance, Budget Division New Delhi. pp 82-98

— 2021b. Economic Survey 2020-21. Volume 2. Ministry of Finance, Government of India, New Delhi.

Government of Karnataka, 2021. "Detailed budget estimates of expenditure - Demandwise for the year 2021-22. Volume 2." Bangalore. pp 30-92

Ministry of Education, 2021. "Analysis of budgeted expenditure on education 2016-17 to 2018-19." Government of India. New Delhi.

Ministry of Human Resource Development, 2020. "National Education Policy, 2020." Government of India. New Delhi

Ministry of Human Resource Development, 2019. "Draft National Education Policy, 2019 (Kasturirangan Committee Report)." Government of India, New Delhi.

The SCHOOL Team, 2021. "Locked out: Emergency report on school education." Accessed from <https://ruralindiaonline.org/en/library/resource/locked-out-emergency-re...> on 01 November 2021.

ಪರಿಶೀಲನೆ: ನಾಗಮಣಿ ಎಸ್ ಎನ್